

VTS
KODIT

Asukasviesti

2 • 2010

Tampereen Vuokratalosäätiö • Vilusen Rinne Oy • VTS Kiinteistöpalvelu Oy

Helmi Västilä muutti Kaukajärvelle kolmioon, joka tuntui vuonna 1968 ylellisen isolta asunnolta

Samassa kodissa yli 40 vuotta

Sivu 7

Pääkirjoitus

Ahto Aunela • 6.4.2010

Ahto Aunela

Tamperelaisille koteja 40 vuotta

Alussa oli tontti, Vilusen Rinne Oy ja asutopula.

Tampereen kaupungin perustaman kiinteistöyhtiön Vilusen Rinne Oy:n yhtiöjärjestys vahvistettiin 14.8.1967 ja kaupparekisteriin yhtiö kirjattiin 21.9.1967. Ensimmäiselle talolle saatiin asuntohallitukselta lupa kesäkuussa 1968 ja asukkaita Muinaishaudankadun varteen nousevaan taloon haettiin lehti-ilmoituksella 1.2.1969. Hakijoita oli kahdeksan kertaa enemmän kuin asuntoja.

Samaan aikaan Vilusen Rinteen ensimmäisen vuokratalon kanssa Tampereella oli vireillä vuokratalotuotantoa myös kaupungin länsi- ja eteläpuolella. Ikurissa Vironmäntäkatu 4:ssä olivat kaivinkoneet töissä keväällä 1969. Tontille rakennettiin kolme kerrostaloa, joihin valmistui asunnot 111 perheelle. Peltolammin Säästäjänkadulle oli suunnitteilla myös kolme vuokrakerrostaloa, mutta ne eivät toteutuneet Härmälän lentokentän läheisyyden vuoksi. Niinpä Etelä-Tampereen ensimmäiset talot rakennettiin Multisiltaan osoitteeseen Multiojankatu 4. 75:n perheen kodit valmistuivat vielä vuoden 1969 puolella.

Vasta monien vaiheiden jälkeen kaupunginhallitus hyväksyi 24.11.1969 kaupungin lakimiesosaston ehdotuksen kaupungin rakentamien vuokratalojen hallinnon järjestämisestä säätiöpohjalta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi säätiön perustamisen 7.1.1970. Tampereen kaupunginhallitus allekirjoitti Tampereen Vuokratalosäätiön säädekirjan 29.1.1970 ja oikeusministeriö vahvisti säätiön perustamisen sääntöineen 17.4.1970.

Säätiön ensimmäisen kahdenkymmenen aikana rakennettiin kaikkiaan 4000 asuntoa, joissa asui siihen aikaan 10 000 asukasta. Vuoden 2010 alussa säätiöllä ja Vilusen Rinteellä huoneistoja on 8043 ja asukkaita noin 16 000. Asumisahtaus on helpottunut.

Mitä seuraavaksi

Säätiön alkuperäinen perustehtävä, vuokra-asuntojen määrällinen tuottaminen ja asutopulan poistaminen on monilta osin täytetty. Kuitenkaan laadullinen tarve parantaa tamperelaisten asuinoloja ei ole hävinnyt. Asumisen ongelmat ovat eriytyneet. Asiakastarpeiden muuttuminen merkitsee tarvetta erilaisiin palveluihin.

Pienistä asunnoista on edelleen pula perhekoon pienentyessä, asukaskunta ikääntyy ja tarvitsee uudenlaisia palveluja, ulkomaalaiset asukkaat tarvitsevat oman tyyppisensä palvelut, samoin sosiaalisista ja terveydellisistä ongelmista kärsivät asukkaat. Energian hinnannousu muuttaa varmasti säätiön kiinteistönpitotapaa.

Säätiö voi toteuttaa tarkoituksensa myös toimimalla yhteistyössä muiden samantyyppisiä tavoitteita ajavien yhteisöjen kanssa, joista tärkein on Tampereen kaupunki, säätiön perustaja. Palvelutilojen tarjoaminen sosiaalialan palveluntuottajille, asuntojen tarjoaminen sosiaali- ja terveystoimen asiakkaille sekä asuntojen tarjoaminen työpaikan Tampereelta saaneille ovat keinoja, joilla säätiö edistää omia tarkoituksiaan.

Tärkeimmät säätiön yhteistyökumppanit ovat kuitenkin omat asukkaat. Vuokra-asumisen luonteeseen kuuluu olennaisesti se, että asumisen viihtyvyys ja onnistuminen tehdään yhdessä asukkaana, hänen naapurinsa ja vuokranantajan kesken. Siksi on niin tärkeää, että säätiö haluaa ylläpitää yhteistoimintaa sekä asukkaitensa kanssa että asukkaitensa kesken.

Säätiön vankin toimintaperiaate vuokranantajana on yleishyödyllisyys. Säätiön toiminnan vaikuttavuus mitataan sillä lisäarvolla, jonka se pystyy asukkailleen tuottamaan. Säätiö on olemassa asukkaitaan varten myös tulevaisuudessa.

Viihtyvyys tehdään yhdessä – asukkaiden kanssa toimien. Nöyrin mielin asumista kehittämien.

Hallituksen puheenjohtajalta

Anneli Kivistö • 6.4.2010

Anneli Kivistö

Kevät-auringon voima

Paukkupakkasten ja runsaslumisen talven jälkeen keväinen aurinko paistaa täydeltä terältä, paljastaen armotta likaiset ikkunat.

Auringolla on merkillinen voima. Pipa päässä synkein ilmein tarpova kansa herää eloon. Paljon parjatut tuulipuvut kaivetaan esiin, ryhti oikenee, hymyillään bussissa, tutulle kaajataa moro ihan eri äänensävyssä kuin vielä pari viikkoa sitten. Iloon on aihetta kaikilla VTS:läisillä.

Tampereen Vuokratalosäätiöllä on juhlavuosi. Neljäkymmentä vuotta on säätiö rakennuttanut ja vuokranut asuntoja, antaen oman merkittävän panoksensa tamperelaiseen vuokra-asuntotuotantoon.

Silloisille päättäjille kaikki kiitos ja kunnia siitä kaukonäköisyydestä, mitä he osoittivat säätiötä perustaessaan.

Säätiö on toiminnallaan volyymien lisäksi kyennyt hillitsemään myös vuokria. Laadukas rakentaminen, oikea-aikaiset Koti kuntoon -remontit sekä peruskorjaukset ovat taanneet viihtyisät ja toimivat kodit tuhansille perheille.

Säätiö oli myös ensimmäisten joukossa asukasdemokratian kehittämisessä, se kantaa hedelmää ja työ jatkuu. Asukkaat ovat yhteistyökumppaneita, joiden aito asukasnäkökulma on yksi säätiön kehittymisen kulmakivistä. Vuosittaiseen asukaskokoukseen kutsutaan kaikkia talon asukkaita, he valitsevat oman edusjoukkonsa asukastoimikunnan. Toimikunta vie asioita eteenpäin, toimii asukkaiden äänenä. Työ on arvokasta ja tärkeää myös hallituksen näkökulmasta. Suuri kiitos tästä kaikille, jotka vapaaehtoisesti, talkooperiaatteella toimivat näissä tehtävissä.

Liikkeelle ennen kuin on myöhäistä

Lama on koskettanut monia syvästi. Monessa perheessä toinen tai pahimmassa tapauksessa molemmat ovat jääneet työttömäksi. Elämä on monella tapaa vaikeutunut ja seinä tuntuu olevan vastassa. Vuokran maksun vaikeutuessa kannattaa lähteä asioita selvittämään pikemminkin aikaisessa vaiheessa kuin liian myöhään. Säätiön ainoana tulona ovat vuokrat. Oikeudenmukaisuuden ja tasavertaisuuden periaatteen mukaan jokaisen tulee huolehtia omasta vuokrastaan.

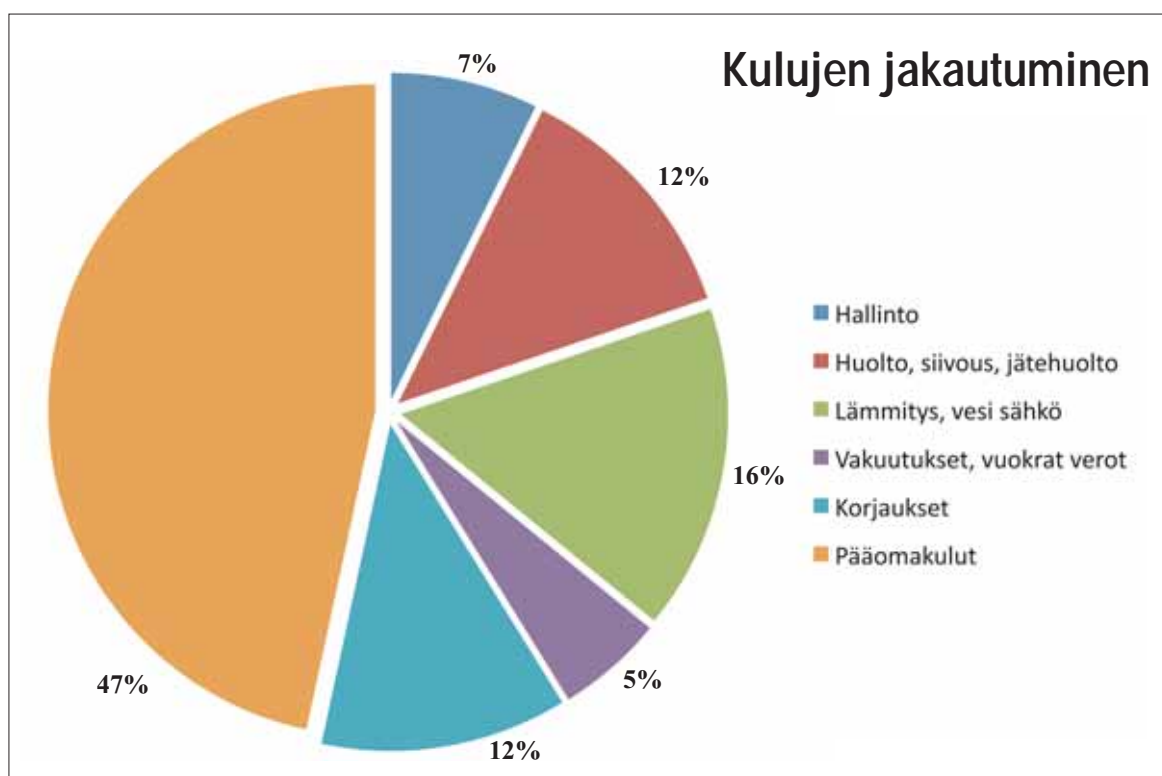
Olen tehnyt pitkän työuran pitkäaikaistyöttömien parissa, joten vaikeudet ovat minulle tuttuja kuin myös se, että aina ei vaan tahdo löytyä voimia asioiden oikea-aikaiseen selvittämiseen.

Toivonkin viranomaisilta yhteistyötä heidän tunnistaessaan tällaisia merkkejä ilmassa, jotta apua tarjotaan ajoissa. Totta kai lähipiiri ja ystävät ovat myös tässä avainasemassa.

Kodin menettäminen vaikeuttaa monien muiden asioiden ja toimintojen hoitamista. Vuokrasta huolehtiminen takaa kuitenkin elämän tärkeän perusasian – kodin säilymisen – joka mahdollistaa sitten muut tärkeät asiat.

Kiitän kaikkia niitä, jotka ovat minulle postia lähettäneet. Hallitukselle tarkoitetut asiat olen vienyt hallituksen tietoon ja keskusteltavaksi.

Aurinkoisia kevätpäiviä.

Näin kulut jakautuivat vuonna 2009. Suurimman erän, pääomakulujen, osuus on 46,62 prosenttia eli reilut 20 miljoonaa euroa.

Tilinpäätös antaa merkkejä paremmasta VTS-kodit saavutti viime vuoden säästötavoitteen

VTS-kotien tilinpäätös vuodelta 2009 osoittaa, että vakavassa talouden kriisitilanteessa tehdyt korjausliikkeet toivat kaivattua tulosta. Pieniä näkymiä paremmasta on ilmassa, mutta huolenaiheita riittää myös tuleville vuosille.

– Lähtökohdat tilivuodelle 2009 olivat poikkeuksellisen huonot. Rahoituskriisi ja sen myötä seurannut taloudellinen tilanne koetteli myös säätiön taloutta, talousjohtaja **Taina Lehtonen** toteaa.

Vuokrankorotukset olivat ennätyskokoiset ja vuosi aloitettiin laatimalla tiukka säästöbudjetti. Pääpaino oli korjaustoiminnan hillitsemisessä ja markkinakorkojen laskuodotuksissa.

– Yhteenvetona voidaan todeta, että viime vuosi onnistui taloudellisesti hyvin ja säästötavoitteet saavutettiin. Maksuvalmiutta ja kannattavuutta saatiin paranemaan.

Asuntojen kysyntä sen sijaan heikkeni ja se näkyi muun muassa käyttöasteessa.

VTS KODIT	Tärkeimpiä tunnuslukuja VTS-kodeissa	
	2009	2008
Liikevaihto, milj. euroa	52,94	48,75
Vuokrankorotus, % 1.3. alkaen	7,79	3,57
Keskivuokra e/m ² /kk, sis. vesimaksun	9,15	8,43
Käyttöaste %	98,56	98,99
Kokonaisvaihtuvuus % asuntokannasta	22,12	20,50
Sisäiset vaihdot kpl	355	418
Vuokrasaamiset 31.12. tuhat euroa	666,6	817,9
Luottotappiot, tuhat euroa	420,9	273,3

– Yleinen taloustilanne aiheutti myös sen, että luottotappioiden määrä oli poikkeuksellisen suuri, Lehtonen kertoo.

Luottotappiot nousivat edellisvuoden reilusta 273 000 eurosta noin puolella 420 900 euroon. Selvää on, että tämä suuntaus ei voi pitkään jatkua, minkä johdosta säätiö on vuokra- ja vuokravälvoimassa ryhtynyt määrätietoisesti toimiin. Vuokrasaamisten määrää onnistuttiin viime vuonna pudottamaan yli 150 000 eurolla edellisvuoden tasosta.

Kokonaisvaihtuvuus kasvoi hieman – 20,5 prosentista 22,12:een. Tiukassakin taloudellisessa tilan-

teessa säätiö tekee parhaansa huolehtiakseen asukkaiden viihtyvyydestä ja kiinteistöjen kunnosta, jotta vaihtuvuus saataisiin uudelleen laskuun. Asukasvaihdot ovat kustannuseränä merkittävä meno säätiön taloudessa.

Vaihtuvuuden seurauksena käyttöaste heikkeni 98,99 prosentista 98,56 prosenttiin. Se on edelleen valtakunnallisesti hyvällä tasolla, mutta jokainen prosentin kymmenyksenkin parannus tietää välittömästi myös parempaa taloudellista tilannetta. Sen vuoksi käyttöaste on pyrittävä pitämään mahdollisimman korkeana.

VTS
KODIT

Uudisrakentaminen ja perusparantaminen

RAKENNUSVAIHEESSA

• Ritakatu 7

– Teiskontien varteen, vanhan ihotautisairaalan paikalle on suunniteltu kiinteistöä, johon sijoittuu kolmen rakennuksen kokonaisuus. A-talo on 5-kerroksinen asuinkerrostalo, johon tulee VTS:n normaaleja vuokra-asuntoja sekä päivittäistavarakauppa. B- ja C-rakennuksiin tulee Invalidiliiton palvelu- ja toimintakeskus. Palvelukeskus tarjoaa monimuotoisia, ympärivuorokautisia vammaisten asumispalveluja.

– Asuntoja tulee Invalidiliitolle yhteensä 104.

– Hanke toteutetaan yhteistyössä YIT:n kanssa ja siihen saadaan valtion erityisryhmien asuttamiseen kohdennettua investointiavustusta.

– Rakennustyöt on aloitettu joulukuussa 2008 ja valmistuminen ajoittuu kesäkuulle 2010.

• Ritakatu 5

– Ritakatu 7:n naapuriin on suunniteltu 5-kerroksien asuinkerrostalo, jossa on 58 asuntoa. Hanke toteutetaan yhteistyössä YIT rakennus Oy:n kanssa. Työt ovat alkaneet kesällä ja hanke valmistuu syksyllä 2010. Taloon on suunniteltu pääosin pieniä asuntoja.

• Ritakatu 9

– Ritakatu 7:n naapuritontille on suunniteltu myös toinen 5-kerroksinen asuinkerrostalo yhteistyössä YIT Rakennus Oy:n kanssa. Kohteessa on 53 asuntoa, pääosin pieniä. Lisäksi taloon tulee päiväkotia. Hankkeelle on haettu suostusta. Työt on aloitettu ja valmistuminen ajoittuu marraskuulle 2010.

• Ojavainionkatu 6 (ent. Takunvainionkatu 4)

– Annalan alueen Partnership-urakoitsijaksi valittiin urakkakilpailun perusteella Skanska Talonrakennus Oy.

– Projekti on aloitettu Ojavainionkatu 6:stä ja sen työt ovat jo hyvässä vauhdissa. Asukkaat ovat muuttaneet pois remontin tieltä muihin asuntoihin.

– Tontille rakennetaan myös uusi 2-kerroksinen rivitalo. Vanha rakennus perusparannetaan ja rakennetaan hissit. Maantasokerroksen rakennetaan asuntoja ja rakennukseen tehdään yksi lisäkerros. Ojavainionkatu 6 valmistuu toukokuussa 2010.

• Runkokatu 10

– Runkokatu 10:een on suunniteltu Koti Kuntoon -remontti.

– Työt on aloitettu ja urakoitsijana toimii Pirkanmaan Mestari-Rakentajat Oy

– Remontissa keittiöt ja kph:t kunnostetaan perusteellisesti sekä kaikki pinnat uusitaan asunnoissa. Lisäksi tehdään muita yksittäisiä korjauksia. Asukkaat muuttavat talokohtaisesti remontin ajaksi evakkoasuntoihin.

• Nuijatie 31 C

– Nuijatie 31 C-taloon on suunniteltu Koti Kuntoon -remontti.

– Työt on aloitettu ja urakoitsijaksi on valittu Pirkanmaan Mestari-Rakentajat Oy.

– Remontissa keittiöt ja kph:t kunnostetaan perusteellisesti sekä kaikki pinnat uusitaan asunnoissa ja parvekkeet kunnostetaan. Lisäksi tehdään muita yksittäisiä korjauksia sekä rakennetaan uudet hissit

– Asukkaat muuttavat portaittain remontin ajaksi evakkoasuntoihin.

SUUNNITELUSSA OLEVAT UUDISKOHTEET

• Muinaishaudankatu 3

– Vahvistuneen kaavan mukaisesti Muinaishaudankatu 1:n ja 3:n tonttien pysäköintialueelle on tarkoitus rakentaa 2 kerrostaloa. Suunnittelijoiden kilpailuttaminen on käynnissä.

– Varsinainen rakentaminen aloitettaneen loppusyksyllä 2010.

SUUNNITELUSSA OLEVAT REMONTIT

• Annalan alue

– Annalan kaava vahvistui joulukuussa 2007. Annala-projekti käynnistettiin tämän jälkeen. Kohteen suunnittelua ja rakentamista ohjaa projektiryhmä. Tammi-kuussa 2008 alueen asukkaille pidettiin infotilaisuus. Keväällä 2008 laadittiin urakka-asiakirjat kohteelle ja kohde laitettiin urakkalaskentaan EU-alueen laajuisesti. Alueen rakentamiseen sisältyy perusparantamista, lisärakentamista, täydennysrakentamista, hissien rakentamista ym. Koko projektin kestoksi arvioidaan noin 7–10 vuotta.

• Takunvainionkatu 2

– Annalan alueen suunnittelu jatkuu nyt Takunvainionkatu 2:n osalla. Talojen kulmaan suunnitellaan uudisosa, johon tulee pieniä asuntoja sekä maantasokerroksen yhteinen korttelitupa ja pesula.

– Suunnitelmat ovat valmiit ja lopullisten kustannusten määrittely on käynnissä.

– Rakentaminen aloitettaneen toukokuussa 2010.

• Suoniemenkatu 9

– Suoniemenkatu 9:ään suunnitellaan Koti Kuntoon -remontti. Suunnittelijoiden valinta on meneillään. Suunnittelu aloitetaan huhtikuussa. Varsinainen remontti käynnistyy syksyllä 2010. Asukkaat muuttavat porraskohtaisesti remontin ajaksi evakkoasuntoihin.

• Virontörmäkatu 2

– Virontörmäkatu 2:n julkisivut parvekkeineen kunnostetaan sekä piha-alue uudistetaan.

– Julkisivun kuntotutkimuksia on jo tehty, mutta varsinainen suunnittelu aloitetaan huhtikuussa. Varsinainen työ pyritään tekemään kesän ja loppuvuoden 2010 aikana.

VTS-visa

Arvaa tai tiedä

1. Kuinka monta vuotta VTS täyttää?

2. Muuttolinnot palaavat, mikä on tervapääskyn matkalentopuus?

3. Missä päin Tamperetta on katu nimeltä Tumpppi?

4. Kuka tamperelainen valittiin

Iskelmä-Finlandia-ehdokkaaksi?

5. Montako lukiota Tampereelle jää lukioverkkouudistuksen jälkeen?

6. Keneltä vappu on saanut nimensä?

Oikeat vastaukset löytyvät sivulta 9.

**VTS
KODIT**

VTS-kodit palvelee

Vuokratalosäätiön ja Vilusen Rinne Oy:n asukkaita

Puutarhakatu 8, puhelinvaihe 0201 277 511

Toimisto on avoinna

ma-pe 8.00-15.45, kesäaikana ma-pe 8.00-15.00

Vuokrauspalvelu auttaa

kun tarvitset asuntoa tai haet asunnonvaihtoa.

Vuokrasopimukset ja irtisanomiset

Asuntopalvelutalon katutasossa

puh. 0201 277 200 fax. 0201 277 260

Palveluajat: ma 9.30-17.00 soittoaika ma klo 9.30-15.45)

ti-to 9.30-15.00, pe 9.30-13.00

Päivi Linjamäki	markkinointipäällikkö	puh. 0201 277 511
Jaana Lehtinen	asukaskoordinaattori	
Tarja Janhunen	projektisihteeri	
Taina Kuhmonen	osastosihteeri	
Virpi Laakso	markkinointisihteeri	
Satu Mattila	markkinointisihteeri	
Elise Osmovaara	markkinointisihteeri	
Niina Ruohonen	markkinointisihteeri	
Laura Tuuri	markkinointisihteeri	
Marjatta Visamäki	markkinointisihteeri	
Birgitta Karjalainen	asuntotoriemäntä	puh. 0201 277 215
Kirsi Löövi	markkinointiasistentti	puh. 0201 277 210
Rauno Nevala	markkinointi-isännöitsijä	puh. 0201 277 222
Olavi Virtanen	markkinointi-isännöitsijä	puh. 0201 277 223

Vuokravalvonta ja perintä (2. krs)

Vuokravalvonta puh. 0201 277 208

puhelinajat: ma-to 12.00 - 15.00, pe 9.00 - 11.00

sähköposti: vuokravalvonta@vts.fi

Tarja Aaltojärvi vuokravalvoja, vesilaskutus

Merja Virtanen vuokravalvoja, vesilaskutus

Perintä puh. 0201 277 511

sähköposti: etunimi.sukunimi@vts.fi

Kirsi Alanne perintäneuvottelija fax 0201 277 264

Päivi Palonen perintäneuvottelija fax 0201 277 298

Asukaspalvelut (2.krs, katutaso ja Hervanta)

Reijo Jantunen	asiakaspalvelupäällikkö	puh. 0201 277 244
Neringa Lehtonen	asukasisännöitsijä	puh. 0201 277 231
Jukka Luhanen	asukasisännöitsijä	puh. 0201 277 280
Jouko Mäki-Tarkka	asukasisännöitsijä	puh. 0201 277 203
Petri Salokanto	asukasisännöitsijä	puh. 0201 277 204
Merja Rajala	kiinteistö- ja palvelusihteeri	puh. 0201 277 251
Päivi Vasenius	puhelinvälittäjä	puh. 0201 277 511

Sosiaali-isännöinti (katutaso)

Maarit Kurikka	sosiaali-isännöitsijä	puh. 0201 277 225
Matti Montonen	sosiaali-isännöitsijä	puh. 0201 277 229

Palvelukeskus (Hervanta) puh. 0201 277 277

sähköposti: palvelukeskus@vts.fi

Pia Palonen	palveluneuvoja
Sari Suojanen	palveluneuvoja
Maarit Tuomola	palveluneuvoja

Kiinteistönpitopalvelut (3.krs)

Timo Koskinen	kiinteistöpäällikkö	puh. 0201 277 242
Eva Lindberg	kiinteistönpitoinsinööri	puh. 0201 277 272
Merja Rajala	kiinteistö- ja palvelusihteeri	puh. 0201 277 251
Jussi Virta	kunnossapitoinsinööri	puh. 0201 277 257

Talousoasto (3.krs)

Taina Lehtonen	talousjohtaja	puh. 0201 277 224
Raija Blom	ostoreskontran hoitaja	puh. 0201 277 248
Eija Helminen	kirjanpitäjä	puh. 0201 277 238
Helena Pekkanen	henkilöstösihteeri	puh. 0201 277 256
Marja Peltonen	kirjanpitäjä	puh. 0201 277 237
Totte Rainio	kehitysassistentti	

Yleishallinto (3.krs)

Ahto Aunela	toiminnanjohtaja	puh. 0201 277 511
Teija Pyhältö	johdon sihteeri	puh. 0201 277 247

Sähköposti: etunimi.sukunimi@vts.fi

Hallitustyöskentelyn konkari tekee päätökset asukasnäkökulman kautta

Jari Heikkilä mukaan Vuokratalosäätiön hallitukseen

Tampereen kaupunginvaltuusto valitsi 24. helmikuuta pääluottamusmieheksi **Jari Heikkilän** (vas) jäseneksi

Tampereen Vuokratalosäätiön hallitukseen edesmenneen Aimo Ilomäen tilalle. Heikkilällä on vankka kokemus hallitustyöskentelystä ja kaikissa luottamustehtävissä hänellä on sama tavoite; parantaa ihmisten asioita.

Heikkilällä on vankka kokemus hallitustyöskentelystä ja kaikissa luottamustehtävissä hänellä on sama tavoite; parantaa ihmisten asioita.

Jari Heikkilä (s. 1954) aloitti hallitustyöskentelyn Tampereen Vuokratalosäätiössä kesken kauden ja keskellä säästötalkoita, mutta ei pelkää haasteita.

– Niihin olen tottunut. Minulla on nyt menossa 18. vuosi Takon kartonkitehtaan pääluottamusmiehenä ja tässä on koko ajan eletty vain haastavia aikoja. Olen monenlaisia asioita vääntänyt ja ollut paljon ihmisten kanssa tekemisissä. Olen kuullut, että VTS:n asukkaat ottavat aktiivisesti yhteyttä hallituksen jäseniin. Minulle se sopii hyvin, Heikkilä juttelee.

Hän on ollut halukas vaikuttamaan asioihin koko aikuisikänsä.

– Valtuustossa olen istunut vasta 2000-luvun alusta asti, mutta ay-liikkeessä olen ollut pitkään aktiivinen. Ja TUL:n seuratoiminnassa aloitin jo ihan pienenä 1960-luvulla.

– Haluan vaikuttaa asioihin kuntalaisen ja työläisen näkökulmasta. Kieltämättä joskus esimerkiksi kaupunginhallituksen päätökset eivät ole sellaisia kuin mitä olen ensisijaisesti tavoitellut ja joudun vähän antamaan periksi. Pääsääntöisesti kuitenkin pyrin siihen, että päätöksillä oikeasti vaikutetaan ihmisten asioihin ja nimenomaan parannetaan niitä.

”Tontteja entistä paremmilta paikoilta”

Vuokratalosäätiön hallituksessa Jari Heikkilä aikoo katsoa asioita asukasnäkökulman kautta.

– Se on minulle hyvä lähestymis-

Tampereen kaupunginvaltuustossa ja -hallituksessa istuva Jari Heikkilä on amatillaan Takon pääluottamusmieheksi ja uskoo, että tehdas pysyy Tammerkosken rannassa vielä pitkään. – Tako tekee maailman parasta kartonkia eikä näköpiirissä ole mitään estettä tälle toiminnalle. Uskonkin, että tässä tehdään kartonkia pitkälle tulevaisuuteen.

tapa, sillä tunnen paljon VTS:n taloissa asuvia ihmisiä.

Vuokralla asuminen tuli Heikkilälle tutuksi 1970-luvulla, kun hän muutti yhteen vaimonsa kanssa.

– Asuimme vuokralla talonmiehen asunnossa ja olin seitsemän vuotta sivutoimisena talonmiehenä muun muassa Kalevan puistotielä. Kyllä minusta olisi hyvä, että joka talossa olisi edelleen oma talonmies. Vaan ei se taida käytännössä olla mahdollista.

Takana on vasta yksi VTS:n hallituksen kokous, mutta Heikkilä tietää jo nyt miten vuokra-asumisen imagosta pidetään huolta.

– Vuokralla asuminen on Suomessa varteenotettava vaihtoehto ja sellaisena se pysyykin, kunhan vuokra-asunnot ovat hyviä, hyvässä kunnossa ja hyvällä paikalla. Kaikkien talojen sijainti ei tällä hetkellä välttämättä ole paras mahdollinen. Haluan vaikuttaa hallituksessa siihen, että VTS saa tontteja en-

tistä paremmilta paikoilta, Jari Heikkilä sanoo.

Vapaa-aika menee talkoissa

Monessa mukana olevalle miehelle ei jää liiemmin loppoaikaa. Jos kalenterissa on vapaapäivä, niin Heikkilä todennäköisesti ajaa silloin Teiskon Kolunkylään.

– Siellä on Järvensivun Kisan virkistysalue, johon kuuluu päärakenus ja useita pieniä mökkejä. Siellä teemme nyt talkoilla remppaa. Urheiluseuratoimintaa en katso työksi, vaikka Järvensivun Kisan puheenjohtaja olenkin. Se on minulle ennen kaikkea harrastus, Heikkilä kertoo.

Lomillaan hän matkaa mieluiten Pohjois-Suomeen patikoimaan. Se on erinomaista vastapainoa haastavalle pääluottamusmiehen työlle.

– Talvella mukavin harrastus on lumikengillä kävely. Se on kivaa ja todella rankkaa.

**VTS
KODIT**

Asukasviesti

 Tampereen Vuokratalosäätiö • Vilusen Rinne Oy
• VTS Kiinteistöpalvelu Oy
huhtikuu • 2 • 2010

 PAINOS 9.200 kpl • Julkaisija Tampereen Vuokratalosäätiö
• Päätoimittaja Ahto Aunela

 • Toimitustyö Reijo Jantunen ja Plenty's Oy • Taitto Plenty's Oy
• Paino Salon Lehtitehdas 2010 • Seuraava lehti ilmestyy
syyskuussa 2010 • Aineistojen tulee olla toimituksella
viimeistään 19.8.2010.

**VTS
KODIT**

Paas poiketen peremmälle

Tampereen Vuokratalosäätiön 40-vuotispäivän kunniaksi
Asuntotorilla, Puutarhakatu 8:ssa, vietetään to 15.4.2010
avointen ovien päivää klo 9.30-15.00 kaffekupin ääressä.

Kaikki VTS-kotien leikkipaikat tarkastetaan ja löytyvät puutteet korjataan

Leikin riemua turvallisessa pihassa

Jos olet ihmetellyt kotipi-hassasi kulkevaa naista, joka tunkee punaisia "kattiloita" kiipeilytelineisiin, keinihin ja muihin lasten leikkivälineisiin, niin olet nähnyt viheraluevastaava **Kaisa Koskelinin** tärkeässä työssään. Hän on talven ajan kiertänyt VTS-kotien leikkipaikkoja ja tarkastanut, että leikkivälineet täyttävät niille asetetut turvastandardit.

Punaiset "kattilat" ovat sondeja eli muovisia tarkastusvälineitä, joilla varmistetaan, ettei pienikään lapsi mahdu putoamaan leikkivälineen koloista ja raoista.

Sondit on mitoitettu niin, että pienin vastaa kooltaan pikkulapsen vartaloa, seuraava pienen lapsen päätä ja kolmas on saman kokoinen kuin lapsen pyöräilykypäri. Sen on mahdollista esimerkiksi kiipeilyverkon silmukan läpi, ettei maahan verkon läpi tipahtava lapsi jää roikkumaan kypäristään.

Näillä padoilla ja kattiloilla käyn pihossa mittaamassa, ettei leikkivälineistä tai muista piharakenteista löydy rakoja, joihin esimerkiksi pää voi juuttua kiinni. Lapsen kiipeilevät kaikkialle, mihin vain pääsevät. Niinpä myös leikkipaikkojen lähetyksillä olevien aitojen ja pihakatosten on oltava turvallisia lapsille, Kaisa Koskelin kertoo.

Hänen työnsä pohjautuu EU:n laatimaan standardikokoelmaan, jossa kerrotaan hyvin yksityiskohtaisesti ulkoleikkipaikkojen ja eri leikkivälineiden turvamääräykset.

Tämä on aika monimutkainen juttu, vaikka kyse onkin leikistä, Kaisa Koskelin toteaa paksua kirjaa selatessaan.

Ovatko määräykset EU:n kiusantekoa?

Koskelinin tavoitteena on kiertää vuosittain jokainen VTS:n piha ja kartoittaa, onko niissä vakavan onnettomuuden riskiä. Koskelin tarkastaa jokaisen aukon, jonka alareuna on yli 60 sentin korkeudella, etsii rakenteista vaaran aiheuttajia, mittaa turva-alueet ja varmistaa, ettei turva-alueesta ole liian kova tai pieni. Tarkastaja saa käyttää mielikuvitustaan keksiäkseen mihin kaikkialle pieni lapsi voi jäädä kiipeliin. Myös matematiikkaa tarvitaan.

Esimerkiksi keinun turva-alue lasketaan näin: ketjun pituus kertaa 0,867 plus 2,25 metriä kertaa kaksi, Kaisa Koskelin esittelee hymyillen monimutkaista laskentakaaviota.

Viheraluevastaava sai eväät työhönsä Viherympäristöliiton järjestämältä ulkoleikkipaikkojen turvallisuusperuskurssilta, josta hän toi tuoretta tietoa VTS-kotien asukkaille. Heiltä Koskelin kysyi helmikui-

Laki edellyttää palveluntarjoajan kuten esimerkiksi Vuokratalosäätiön huolehtivan, että se luovuttaa toisten käyttöön vain turvallisia leikkivälineitä. Kuvassa on Lappset Groupin valmistama, turvallisuusstandardit täyttävä kiipeilyteline.

Leikkipaikka kuntoon maalaustalkoilla

Leikkipaikkojen pintahuoltohomia voi hyvin tehdä talkoilla.

Esimerkiksi liukumäen laitosten maalipinta kuluu kovassa käytössä nopeasti ja silloin puu pääsee kostumaan ja tikkuaantuu. Leikkivälineet säännöllisesti maalaava talkooporukka pystyy pidentämään huomattavasti niiden käyttöikä. Lappsetin nettisivuilta voi katsoa värikoodit tai leikkivälineet voi maalata asukkaiden oman maun mukaan. Tärkeintä on muistaa, että maalin on oltava vesiohenteista, viheraluevastaava Kaisa Koskelin neuvo.

Hän suosittelee, että asukkaat pitäisivät huolta myös leikkivälineiden alla olevan turvahiekan kunnosta.

Turvahiekka on pestyä hiekkaa, josta puuttuu kaikkein hienoin maaines. Siksi se on hiekkalaatikko-hiekkaa pehmeämpi alusta, joka ei jäädy tai tiivisty kovaksi. Tosin ajan myötä turvahiekkaan väistämättä sekoittuu humusta ja maasta alkaa puskea rikkaruohoja.

Niiden myötä turvahiekka menettää kimmoisuutensa. Leikkipaikoilla ei voida käyttää torjunta-aineita, joten rikkaruohot on poistet-

tava käsin. Myös hiekalle varisheet lehdet kannattaa poistaa.

Asukkaiden toivotaan ottavan yhteyttä Vuokratalosäätiöön, mikäli he havaitsevat leikkivälineissä esimerkiksi ilkivallan tai sään aiheuttamia vaurioita, kuten lahoamista tai tukipilareiden heilumista. Asukkaat tekevät silmämääräistä tarkastusta päivittäin ja huoltomiehet toiminnallista tarkastusta noin kolmen kuukauden välein. Minä teen lisäksi vuositarkastuksen, Kaisa Koskelin esittelee työnjakoa, jolla pyritään varmistamaan leikkipaikkojen turvallisuus.

MUISTA

- Keinun istuimen alimman kohdan ja maan välisen etäisyyden on oltava vähintään 35 senttiä.
- Keinun istuimen ja yläorren väliin pitää jäädä vähintään 1,50 metriä.
- Puuritulat ym. kovat materiaalit on kielletty keinun alla.
- Vanhemmat eivät saa nostaa lasta leikkivälineeseen, johon hän ei itse ylety. Laite ei ole turvallinen niin pienelle, sillä se on mitoitettu vanhemmille lapsille.

sen luentonsa aluksi, että minkähän vuoksi EU alkoi 10 vuotta sitten luoda standardeja leikkivälineille.

Vissiin meidän kiusaksi, kuuluu vastaus yleisön joukosta.

Tämä on se yleisin tulkinta, sillä eihän ennen EU:ta leikkipaikoilla tarvittu turvahiekkaa tai turvalaitoja, Kaisa Koskelin myöntää.

Leikkivälineiden standardeja ei kuitenkaan ole luotu käyttäjien kiusaksi, vaan turvallisuuden parantamiseksi. EU:ssa on tutkittu ulkoleikkipaikoilla lapsille sattuneita onnettomuuksia, joista on aiheutunut vakavia vammoja tai jopa kuolemantapauksia.

Tutkimuksissa on todettu, että näitä vakavia onnettomuuksia kuten tippumistapauksia sattuu usein tiettytyyppisillä välineillä. Standardeilla on voitu kieltää vaaraa aiheuttavat leikkivälineet ja tehdä uusista entistä turvallisempia.

Vanhoja leikkivälineitä ei tarvitse hävittää

Kaisa Koskelin ei ole löytänyt kierroksellaan vakavia vaaran aiheuttajia, vain pienempiä puutteita. Pihosta on yllättäen löytynyt myös muutama itse käsityönä valmistettu leikkiväline, jotka ovat EU:n kiristyneiden määräysten myötä käyneet harvinaisiksi. On hyvin vaikea itse rakentaa leikkivälinettä, joka pääsisi samalle turvallisuustasolle standardien mukaan valmistetun teollisen tuotteen kanssa.

Leikkiväline voidaan laittaa käyttökieltoon, mutta sellaista ei kierroksellani ole tullut vastaan. Hyväkuntoisia ja turvallisia vanhoja välineitä ei ole mikään pakko korvata uusilla. Vain uusien leikkivälineiden on täytettävä tiukasti standardin vaatimukset. Vanhojen turvallisuus arvioidaan tapauskohtaisesti, Koskelin kertoo.

On kuitenkin hyvä muistaa, että jos leikkivälineet eivät ole EU:n standardin mukaisia, niin niiden omistajan on vastuusta kaikista leikkipaikalla sattuvista onnettomuuksista. Samoin käy silloin, jos leikkivälineen rikkoutunut osa korjataan omatoimisesti vaikkapa itse veistetyllä puukaiteella.

Kaikki leikkipaikat tarkastetaan

VTS dokumentoi vuositarkastuksen myötä kaikki leikkipaikat ja -välineet sekä niissä havaitut puutteet. Tämän raportin perusteella tehdään vuosihuolto ja mahdolliset korjaukset.

Tulevaisuudessa on tarkoitus kirjata muistiin kaikki lapsille leikkipaikalla sattuneet pienetkin onnettomuudet tai läheltä piti -tilanteet.

Jokaiselle leikkipaikalle tulee myös kyltti, jossa on pihan osoite ja hätänumero. Silloin talon asukkaiden vieraatkin osaavat opastaa ambulanssin paikalle, jos pihassa sattuu onnettomuus tai vaikkapa sairaskohtaus.

Tutkija kannustaa asukastoimikuntia tutustumaan sosiaaliseen mediaan

Netti on täynnä mahdollisuuksia

Murikassa järjestettiin 11. asukastoimikuntien seminaari ja tällä kertaa tutustuttiin uusiin tapoihin viestiä, vaikuttaa ja pitää yhteyttä sosiaalisen median kautta. Se tarjoaa mahdollisuuksia myös asukastoiminnalle.

VTT Verkkomedian tutkija **Timo Albert Hints**a on sosiaalisen median asiantuntija, joka on toiminut vuokratalon asukastoimikunnan puheenjohtajana. Hän uskoo, että lähitulevaisuudessa asukastoimikuntien kokouksiin voi osallistua netin välityksellä ja naapurin kanssa vaihdetaan mielipiteitä Facebookissa.

– Sosiaalinen media on prosessi, jossa yksilöt ja ryhmät rakentavat yhteisiä merkityksiä sisältöjen avulla, Hints pohjustaa.

Yksi sosiaalisen median valtteja on sen nopeus. Hints esimerkiksi seurasi New Yorkin terrori-iskua suorana lähetyksenä.

– Olin notkumassa ircissä, joka on netissä toimiva keskustelupalvelu. Sieltä sain tiedon iskusta ja saman tien palveluun tuli linkki CNN:n live-lähetykseen. Sieltä sitten katselin kuinka toinen lentokone osui torniin. Sosiaalisen median ansiosta pystyin olemaan heti ajan hermoilla.

Toinen Hintsan kertoma esimerkki tulee Turusta.

– Myllysilta notkahti ja sana siitä levisi todella nopeasti sosiaalisessa mediassa. Yle Turku laittoi Facebook-sivuilleen jopa linkin, josta saattoi reaaliaikaisesti katsella miten silta notkahtelee.

Verkosta ei toistaiseksi löydy kovinkaan paljon asukastoimintaa.

– Tosin opiskelija-asuntosäätiöt ovat tässä jo aktiivisia. Nuoret kun ovat jo valmiiksi tuttuja näiden uusien työkalujen kanssa. Asukastoimikuntaan olisikin hyvä saada ainakin yksi jäsen, joka hallitsee so-

Asukastoimikuntien edustajat perehtyvät Murikassa sosiaaliseen mediaan eli monenlaisiin uusiin mahdollisuuksiin verkostoitua ja vaikuttaa netin välityksellä.

Timo Albert Hintsalle on läppäristä monenlaista iloa ja hyötyä. Sosiaalinen media päihittää usein viralliset uutistoimistot tiedon välittämisen nopeudessa. On tosin osattava arvioida onko kenen tahansa nettiin syöttämä tieto toudenmukaista.

siaalisen median, Hints sanoo.

Asukastoimikunta voi perustaa blogin eli verkkopohjaisen päiväkirjan, jossa on helppo julkaista toimikunnan ja talon kuulumisia.

– Bloginpitäjän haasteena on sanoa sanottavansa asukastoiminnasta niin mielenkiintoisesti, että asukkaat käyvät säännöllisesti lukemassa blogia.

Yleisöstä tulee kommentti, että kyllä lukijoita riittää, jos blogista tehdään talon juorupalsta.

– Kyllä varmasti, mutta onko se sitten taas rakentavaa?

– Itse kirjoitan omaan blogiini mitä olen tehnyt ruuaksi ja julkaisen reseptin. Valitsen tosin julkaistavaksi vain kaikkein hienoimmat ruuat. Blogi voi siis olla myös egon pönkittämistä, Hints naurahtaa.

Asukkaatkin voisivat sosiaalisen median avulla laittaa parhaat reseptinsä kiertoon naapureille.

– Blogia varten ei asukastoimikunnan tarvitse pystyttää verkkoon omia systeemeitä, vaan blogi voidaan julkaista valmiissa palvelussa,

esimerkiksi vuodatus.netissä. Kuvien jakamista varten on esimerkiksi Flickr.com, jossa on tarjolla valtava määrä ilmaisia kuvia.

Wiki on verkkosivusto, jonka sisältöä käyttäjät voivat itse muokata. Yksi osoite, jossa voi luoda oman wikisivuston on wikispaces.com.

– Wiki on työkalu, joka mahdollistaa osallistumisen. Suurin ilmainen yhteistyöprojekti on Wikipedia, tietosanakirja, jota kuka tahansa voi täydentää. Siksi siellä saattaa olla myös ihan huuhaata. Sosiaalisessa mediassa lähdekritiikki onkin erittäin tärkeä, Hints painottaa.

Kerätään ideat yhteen

Yritykset hyödyntävät wikiä tuotekehittelyssään.

– Ne keräävät asiakkailtaan ideoita siitä, miten yrityksen palveluita tulisi kehittää. Sitä voisi Vuokratalosäätiökin hyödyntää. Asukkaiden ideoita kerätään yhteen paikkaan, jossa niitä voidaan sitten yhdessä jalostaa, Timo Albert Hints sanoo.

– Nythän vain osa asukkaista osallistuu asukastoimintaan ja saa sitä kautta äänensä kuuluviin. Muiden ideat ja nurinat jäävät kuulematta.

Hintsan mielestä asukastoimikuntien kokoukset voitaisiin varsin hyvin järjestää etänevotteluina. Se voisi innostaa nuoriakin mukaan asukastoimintaan, sillä monelle nuorelle on luontevinta ottaa asioihin kantaa netin välityksellä.

Lopuksi Hints muistuttaa sosiaalisen median varjopuolista.

– Jos kaikilla on valta muokata sisältöä, niin täytyy etukäteen miettiä kenellä on vastuu. Sekin on mahdollista, että nettiin pursuaa kielteistä palautetta, jopa kunnan loanheitoa. Onkin hyvä olla valvoja, ettei keskustelussa mennä asiattomuuksiin.

– Sosiaalinen media edellyttää sen käyttäjältä nopeaa reagoitua ja kykyä kriittisen palautteen vastaanottamiseen. Kritiikkiä pitää osata antaa, ottaa vastaan ja käsitellä oikein.

Ottaako teidän taloonne muuttavan vastaan lappuliisa vai apua tarjoava naapuri?

Asukastoiminta on avain hyvään naapuruuteen

Noin puolet Murikan seminaarin osallistujista oli ensikertalaisia, joten aluksi keskusteltiin asukastoiminnasta.

Vuokratalosäätiön asiakaspalvelupäällikkö **Reijo Jantunen** kertoo tyytyväisenä, että asukastoimikuntien määrä on kasvussa. Asukastoimikuntia tai vastaavia on nyt 147 ja asukastoimikunnan jäseniä on noin 700.

Jantunen suosittelee lämpimästi asukastoimikunnan perustamista. Sen myötä asuinyhteisö jäsentyy ja jokainen saa äänensä kuuluviin.

– Asukkaiden yhteistoiminta on samalla sosiaalista kontrollia, kun

asukkaat tuntevat toisensa, Jantunen sanoo.

Hän onkin vakuuttunut siitä, että asukastoiminta on avain hyvään naapuruuteen.

– Eri taloissa on erilainen henki, jonka aistii nopeasti. On huomattava ero taloilla, joissa on asukastoimintaa verrattuna taloihin, joissa sitä ei ole. Asumisviihtyvyyden selvästi korkeampi, kun toimitaan hyvässä naapuriyhteisössä.

Reijo Jantunen kertoo tästä esimerkin:

– Meillä on ollut sellaisia tapauksia, että taloon muuttava asukas on pakostakin joutunut jättämään muuttoaun ulko-oven eteen siksi aikaa, kun kantaa huonekalut asuntoonsa. Sillä välin yhdessä talossa on jo so-

tettu lappuliisa paikalle, kun taas toisessa on tultu tarjoamaan apua tavaroiden kantamisessa.

VTS-kodeista noin kymmenen prosenttia eli 16 kiinteistöä on sellaisia, joissa ei ole asukastoimikuntaa.

– Käymme AD-ryhmän kanssa nämä talot läpi tänä keväänä ja yritämme innostaa asukkaita laittamaan asukastoimikunnan pystyyn, Jantunen mainitsee.

Asukastoimintaa internetissä?

Varsinkin nuoret aikuiset viihtyvät paljon paremmin netissä kuin asukaskokouksissa. VTS-kodit miettiikin miten uutta mediaa voisi hyö-

dyntää asukastoiminnassa. Siksi myös Murikkaan kutsuttiin luennoijaksi sosiaalisen median asiantuntija.

– Asukasnäkökulma säätiön toimintaan on meille erittäin tärkeä asia. Siksi on hyvä, että asukkaat ovat järjestäytyneet ja pitävät yhteyttä meihin päin. Silloin me tiedämme mitä mieltä taloissa ollaan asioista, Reijo Jantunen sanoo.

– Nyt on kuitenkin mietittävä myös uusia malleja osallistumiseen. Uutta mediaa voisi hyödyntää, jotta asukkailla olisi muitakin vaikutuskanavia kuin asukastoimikunnan kokous. Asukkaat voisivat keskustella ja jakaa ideoita myös verkossa, esimerkiksi Facebookissa.

Jantunen lupaa, että asukaspalve-

luita kehitetään eteenpäin. Kotisivut uudistetaan ja sinne lisätään muun muassa tietopankkeja ja tiedotemalleja.

– Asukastoiminta ei missään nimessä ole näennäisdemokratiaa vaila päämäärää, vaan aktiivinen tapa viestiä, käydä vuoropuhelua ja vaikuttaa asioihin, Reijo Jantunen korostaa.

Joillekin on yllätys, että asukastoiminnasta ei makseta palkkaa, vaan se on vapaaehtoista kansalais-toimintaa.

– Asukastoiminnassa ajatellaan vähän toisin kuin yhteiskunnassa yleensä. Ei kysytä mitä minä tästä hyödyn, vaan tehdään työtä yhteiseksi hyväksi ja otetaan myös muut huomioon.

Kaukajärven Muinaishaudankadulla asuu edelleen paljon alkuperäisiä asukkaita

Sama tuttu osoite yli 40 vuotta

Tampereen Vuokratalosäätiö täyttää tänä vuonna 40 vuotta. Ainakin kuudessa-toista VTS-kotien asunnossa asuvat edelleen niiden alkuperäiset asukkaat 40 vuoden takaa. Peräti seitsemän näistä asunnoista löytyy Kaukajärven Muinaishaudankadulta.

Muinaishaudankadulla kohoaa kaksi yhdeksänkerroksista kerrostaloa, jotka valmistuivat vuosina 1968 ja -69. Alkuperäisasukkaat ovat siis asuneet niissä jo 41 ja 42 vuotta.

– Ei ole tullut edes mieleen, että muuttaisimme pois, **Rauni ja Pauli Aalto** vakuuttavat.

– Oli mitä kaunein syyspäivä vuonna 1968 kun muutimme tähän. Olimme todella onnellisia, kun pääsimme uuteen isoon asuntoon kahden poikamme kanssa. Asuntohan oli lisäksi hyvin varusteltu sen ajan mittapuun mukaan.

Kahdeksannen kerroksen ikkunoista näkyi todella kauas, kun taloja oli ympärillä paljon nykyistä vähemmän. Toki yhä vieläkin ylhäältä avautuvat huikean hienot maisemat.

– Kahdeksas kerros tuntui olevan kovin korkealla. Ensialkuun menimme parvekkeelle aina hyvin varovasti, Rauni Aalto muistelee hymyillen.

Rankka muutto 9. kerrokseen

Sanelma ja Väinö Meisalmi ovat myös Muinaishaudankadun alkuperäisiä asukkaita.

– Se vappuaatto jäi hyvin mieleen, kun muutimme seitsemänteen kerrokseen eikä hissiä saanut käyttää. Kyllä oli kantamista!

– Meillekin jäi yhdeksänteen kerrokseen muuttamisesta parhaiten mieleen, että hissi oli pois käytöstä ja kaikki tavarat piti itse kantaa ylös, **Marja ja Eero Ahonen** jatkavat.

– Mutta olihan se hienoa päästä huoneen ja keittiön puutaloasunnosta uuteen kerrostaloon. Tässä meillä on mukavat naapurit ja asunto rauhallisessa kohdassa taloa.

Myös Meisalmet ovat viihtyneet.

– Kivahan se on asua talossa, jonka tavoille on oppinut. Naapurit ovat mukavia mitä nyt joskus joku pelasi jalkapalloa asunnossaan. Tosin naapurin käytöstapoja arvostellessa kannattaa muistaa, että kaikki me ihmiset olemme vajavaisia. Jokaisessa meissä on omat puutteemme, Sanelma Meisalmi toteaa viisaasti.

Väinö Meisalmi kertoo, että kaikki asukkaat palasivat 1990-luvun puolivälissä tehdyn ison remontin jälkeen takaisin entiseen kotiinsa. Asukastoimikunnan puheenjohtaja **Annikki Salo** ei sitä ihmettele.

– Asukkailla on täällä hyvä yhteishenki. Se on varmasti suurin syy siihen, miksi täällä on niin kauan samassa asunnossa asuneita. Maanantaisin meillä kokoontuu askartelukerho ja tiistaisin jutellaan ja juodaan kahvia turinakerhossa. Kesäisin grill-

Rauni ja Pauli Aalto (vas.), **Eero ja Marja Ahonen**, **Sanelma ja Väinö Meisalmi** sekä **Helmi Västilä** poseeraavat Muinaishaudankatu 1:n edustalla. Kaikki ovat Muinaishaudankatu 1:n ja 3:n alkuperäisiä asukkaita.

Rauni Aalto tiskaa asukkaiden ruusu-kuvion koristelemaa kahviastiat.

Sanelma ja Väinö Meisalmi ovat asuneet taustalla näkyvän Muinaishaudankatu 1:n seitsemännessä kerroksessa yli 40 vuotta.

Muinaishaudankadun kerhohuoneella kokoontuu iloinen joukko asukkaita. Täällä keskustellaan Kaukajärven kuulumisista, muistellaan esimerkiksi kauppias **E. Sandbergin Herkkukeidas-kaupan upeaa palvelutiskiä**. Nyt lihat ja kalat täytyy ostaa pakattuina. – Täällä mennään vähän takaperin palveluiden kanssa, kun pankkikin lopetettiin.

laillaan tai juodaan kahvia pihassa, Annikki Salo kertoo.

Ennen talo oli täynnä lapsia

Meininki taloissa oli melko erilainen 40 vuotta sitten kuin nyt, kun asukkaiden keski-ikä on jo viidenkymppin paikkeilla.

– Silloin ensimmäisinä vuosina tässä asui valtavasti lapsia, heitä taisi olla ihan joka asunnossa, Marja Ahonen muistaa.

Lasten kanssa taloihin muuttaneet vanhemmat olivat onnellisia.

– Asunnossa oli kylpyamme, mikä oli ihan verraton juttu pienen pojan kanssa, **Maire Kivistö** kehuu.

Hän muutti viidennestä neljäänteen kerrokseen lasten lähdettyä kotoa. **Helmi Västilä** sen sijaan on pysynyt samassa asunnossa, johon muutti miehensä ja kolmen lapsen kanssa.

– Vuonna 1968 tähän tullessa tuntui kuin olisi päässyt taivaaseen! Oli niin paljon tilaa, kolme huonetta ja keittiö, yhteensä 78 neliötä. Siinä oli iso ero siihen, että aikaisemmassa kodissa meillä oli vain huone ja keittiö, Helmi Västilä sanoo.

Pihasta hiihrettiin Taivalpirtille asti

Helmi Västilällä on tallessa vuokrasopimus, jossa kerrotaan toisen kerroksen kolmion vuokran olleen 370,50 markkaa vuonna 1968.

– Nyt vuokra on vähän alle 600 euroa saunavuoron kanssa. Vuoden 1968 vuokra vaikuttaa pieneltä, mutta kyllä se silloin tuntui suurelta. Olimme ajatelleet ruveta asunotäijiksi, mutta ei ison asunnon vuokraa maksaessa ja kolmea lasta kasvattaessa sellainen onnistunut.

Se ei Västilää kuitenkaan harmita. Hän pitää asunnostaan ja naapureistaan, vaikka Annalan rakentuessa harkitsikin sinne muuttamista.

– Minä sanoin Helmille, että et lähde Annalan mäkeen asumaan. Sieltähän oli siihen aikaan niin pitkä matka kauppaankin, naapurissa asuva **Meeri Turtola** muistuttaa.

Hänkin on asunut yli 40 vuotta samassa asunnossa.

– Vuonna 1968 oli kauhea asuntopula ja täytyi olla tyytyväinen, jos edes jonkun nurkan jostain sai.

Kaukajärvi osoittautui innokkaalle hiihtäjälle hyväksi paikaksi.

– Pihasta saattoi lähteä sukset jallassa Kisapirtille ja jopa Taivalpirtille asti. Monet kerrat olen molemmissa käynyt ja hurjaa vauhtia lasketelut Hervantajärven päässä mäkeä alas, Meeri Turtola hymyilee.

– Täällä on edelleenkin upeat ulkoilumaastot, 40 vuotta talossa asunut **Pirjo Mäki** kehuu vieressä.

Hän on ehtinyt vaihtaa asuntoa useamman kerran, samoin myös alkuperäisiin asukkaisiin kuuluva **Sinikka Silander**.

– Lapset aloittivat koulunkäynnin Järvikadun päiväkodin paikalla. Siinä oltiin kaksi ensimmäistä luokkaa ja vanhemmat lapset kävivät Vehmaisten koulua, Silander muistelee.

Koti kuntoon -remontti tekee Runkokadun rivitaloista kuin uusia

Niittymäkien perhe sai uuden keittiön

Haukiluomassa Runkokatu 10:ssä on menossa Koti kuntoon -remontti. Valmista tulee kesäkuun loppuun mennessä. Niittymäet ovat jo päässeet palaamaan täysin uudistettuun kotiinsa.

Anne Niittymäki esittelee onnellisena keittiötään, jossa on uudet kaapit ja koneet. Varsinkin puiset pöytätasot ilahduttavat silmää ja lisäksi ne on helppo pitää puhtaana.

Avaruutta on enemmän kuin ennen, sillä keittiön ja olohuoneen välinen seinä poistettiin ja nyt päivänvalo pääsee kulkemaan läpi asunnon. Myös ruskeiden porraskaiteiden maalaaminen valkoiseksi teki asunnosta entistä valoisan.

– Johtuisiko uusista ikkunoista vai mistä, mutta lattiat ovat paljon lämpimämmät kuin ennen. Nyt täällä tarkenee hyvin sukkasillaan. Ja ilmanvaihto parani remontissa huomattavasti. Sen huomaa esimerkiksi siitä kuinka nopeasti pyykki kuivuu, Anne Niittymäki kertoo.

Runkokatu kymppiin kuuluu yhdeksän rivitaloa, joissa on kuutisenkymmentä asuntoa. Vuonna 1984 valmistuneisiin taloihin jäi remontin jälkeen vanhaa vain runko. Kaikki pinnat uusittiin, samoin keittiöt ja kylpyhuoneet.

Anne Niittymäki kertoo, että keittiökaappien väreistä äänestettiin asukaskokouksessa ja vaalea voitti sinertävän.

– Olen tyytyväinen asunnon uuteen ilmeeseen. Ihmettelen vain miksi meillä on kaksi jääkaappipakastinta, sillä ei kolme ihmistä niin paljon ruokaa tarvitse.

Toinen suihku helpottaa arkea

Anne Niittymäki on 27-vuotiaan vaikeasti kehitysvammaisen Toni-

poikansa omaishoitaja. Kaikkein eniten Annea rivitalokolmion remontissa ilahduttaa se, että nyt asunnon alakerrassakin on suihku.

– Aiemmin suihku oli vain yläkerrossa, jonne me Tonin kanssa käskin kulkua kompuroimme jyrkkiä portaita pitkin. Vaarallistahan se oli eikä yläkertaan kiipeäminen enää edes onnistuisi, sillä Tonin kunto on heikentynyt.

Suihku saatiin alakerran wc:n yhteyteen Tampereen vammaispuolelun ja Vuokratalosäätiön yhteistyön tuloksena.

– Työ tilattiin Tilakeskuksen rakentamisyksiköltä ja minulta kysyttiin tarkat mielipiteet siitä miten haluan esimerkiksi suihkun ja wc-pöntön sijoitettavan, Anne Niittymäki kertoo mielissään siitä, että sai olla mukana vaikuttamassa sisustukseen.

– Suihkon rakentamiseen saimme valtion rahoitusta, jolla tuetaan vammaisten asumista omassa kodissaan mahdollisimman pitkään.

Tavarat konttiin ja evakoon

Remontin ajan Niittymäkien perhe oli viisi viikkoa evakossa naapuritalossa.

– Ylimääräiset huonekalut vietiin leikkikentälle tuotuun konttiin. Muuttomiehille kiitos erittäin ripeästä toiminnasta, Anne Niittymäki kehuu reipasta tiimiä.

Isot kiitokset saa myös Pirkan Kaivin, joka teki töitä pihassa.

– Menin kysymään, että kuinkahan tästä pääsisi työmaan ohi pyörätuolin kanssa. He tiedustelivat moneltako olemme tulossa ja vetivät meille oman polun.

Niittymäet muuttivat Runkokadulle jo vuonna 1988.

– Oli kyllä kovaa Pispalan likalle muuttaa Haukiluomaan asti, sillä minähän olen melkein kivi kädessä syntynyt, Anne Niittymäki kertoo hymyillen vahvoista pispalalaisjuuristaan.

– Olen kuitenkin kotiutunut tänne hyvin. Täällähän on ihana luonto ympärillä. Kävimme poimimassa mustikoitakin tuossa lähimetsässä, kun Toni oli pieni ja pääsi vielä liikkumaan.

Meidän mielestämme NALLEN PAIKKA on kotona

Anteeksi mitä?
Jos oma kotisi on sinulle kalliin kallein, se on syytä vakuuttaa. Kun kotivakuutuksesi on kunnossa, sen antama turva seuraa sinua rakkaan pehmonallen lailla kaikkialle – ajattelitpa asiaa tai et. Hoida siis omat ja koko perheesi vakuutukset kerralla kuntoon meillä.

turva
Hymyile, olet Turvassa.

Palvelunumero 01019 5110 | www.turva.fi

Olemme asiakkaidemme omistama suomalainen vakuutusyhtiö.

Koti kuntoon -remontin yhteydessä rakennetaan hissit jokaiseen viiteen rappuun

Nuijatiellä ajellaan kohta hissillä

Nuijatie 31 C-talossa tehdään parhaillaan remonttia, jonka yhteydessä taloon rakennetaan hissit.

Viialassa sijaitseva Nuijatie 31 C on vuonna 1981 rakennettu kolmikerroksinen kerrostalo, jossa on viisi porrasta. Kaikki talon asunnat uusitaan perusteellisesti parhaillaan menossa olevassa Koti kuntoon -remontissa.

Kylpyhuoneissa ja keittiöissä uusitaan pintamateriaalit, koneet, kalusteet ja varusteet. Myös käyttövesijohdot, viemäriputket ja vuotavat seinäkaivot uusitaan.

Lattiamatot uusitaan, seinät maalataan tai tapetoidaan, katon ja väliovet maalataan, ikkunat, parvekeovet ja ilmanvaihto uusitaan, sähköpisteitä lisätään ja parvekkeet kunnostetaan.

– Eli kaikki mikä näkyy tu-

leutta vastaavaksi. Koti kuntoon -remonttien tarkoituksena on nimenomaan lisätä asumisviihtyvyyttä, Vuokratalosäätiön kiinteistöpäällikkö Timo Koskinen kertoo.

– Olivathan nämä asunnat jo vähän elähtäneitä, joten niihin tulee remontin myötä iso muutos.

Hissit joka rappuun

Tavallisesta Koti kuntoon -remontista Nuijatie työmää poikkeaa siinä, että taloon rakennetaan samalla hissit jokaisen viiden porraskäytävän käyttöön.

Hissit tulevat rakennuksen ulkopuolelle, joten talon ulkonäkökin jonkin verran muuttuu entisestä.

– Työmaalla kiinnitetään erityistä huomiota turvallisuuteen, sillä porraskäytävissä on hetken aikaa aukinaiset his-

sikulut, mutta ei vielä hissejä. Kulkijoiden täytyy olla tarkkana, Koskinen muistuttaa.

Hissit päätettiin rakentaa, sillä hissilliset talot kiinnostavat vuokralaisia entistä enemmän.

– Yksi tekijä on myös se, että hissirakentamiseen saa tällä hetkellä hyvin avustuksia. Taloille tulee maksettavaksi käytännössä vain 35 prosenttia kuluista.

Osa asukkaista on päässyt jo muuttamaan uudistettuun kotiinsa.

– Asukkaat muuttavat portaittain evakoon noin viideksi viikoksi ja yleensä suurin osa palaa samaan asuntoon Koti kuntoon -remontin jälkeen, Timo Koskinen sanoo.

Töitä jatketaan vielä kesällä.

– Hissit ovat valmiit elokuussa ja asunnat valmistuvat vähän aikaisemmin, Timo Koskinen kertoo aikataulusta.

Pyykkiä ei saa koskaan kuivattaa kiukaan läheisyydessä, ei varsinkaan sen päällä. Pyykinaru venyy hiljalleen saunan lämmössä ja pyykki laskee kuumen kiukaan päälle.
Kuva: Tukes / piirtäjä Kerberos

Älä kuivata pyykkiä kiukaan yllä äläkä lähde lenkille, kun ruoka on hellalla

Fiksu voi välttää sähköpalon

Suomessa syttyy joka vuosi yli tuhat rakennuspaloa sähkölaitteiden väärän käytön tai vioittumisen seurauksena. Useimmat paloista voidaan välttää käyttämällä laitteita oikein ja pitämällä niistä huolta.

Turvatekniikan keskuksen eli Tukesin ylitarkastaja **Jukka Lepistö** suosittelee, että lapsiperheisiin ei hankittaisi hellaa, johon saa napsautettua virran päälle yhdellä kädellä. Sellainen laite menee helposti päälle pienenkin lapsen käsittelyssä.

Myös koiraperheissä kannattaa harkita hellaa, jonka levyt eivät lämpiä, vaikka liettä vasten hyppivän koiran tassu osuisi lämpötilan valitsimeen. Liesipaloriski pienenee huomattavasti, kun virran päälle kytkemiseen tarvitaan kahta kättä yhtä aikaa.

Kannattaa myös siirtää patalappujen paikkaa, jos ne on ripustettu aivan liedon yläpuolelle. Kuumalle levyille tipahtava patalappu sytyttää herkästi tulipalon.

Viime vuonna tulipaloissa kuoli 103 suomalaista ja heistä 17 menehtyi sähköpaloissa. Laitteissa ei ollut vikaa, vaan syy onnettomuuksiin oli laitteiden käyttäjien tekemissä virheissä.

– Kuumen liedon päälle on unohtunut ruokaa tai muuta tavaraa, ja kiukaan päällä on kuivattu pyykkiä, Jukka Lepistö kuvailee tyypillisiä onnettomuustilanteita.

Moni kuvittelee, että pyykkiä voi kuivata kiukaan yllä, jos vaatteet eivät osu suoraan kiukaaseen. Tosi-asiassa pyykin kuivaaminen kuumen kiukaan yläpuolella on aina iso paloturvallisuusriski.

– Nailonköydet lähtevät venymään lämpimässä tilassa, kun niihin on ripustettu raskasta pyykkiä. Pyykki laskee kiukaan päälle pyykinarujen antaessa periksi ja huonostihan siinä käy, Lepistö toteaa.

Jätä huoltotyöt ammattilaisille

Sähkölaitteet ovat turvallisia, kunhan ne asennetaan ja huolletaan ohjeiden mukaisesti ja niitä käytetään vain ohjeiden neuvomalla tavalla.

Jukka Lepistö kertoo hurjan esimerkin sähkölaitteen ohjeidenvastaisesta käytöstä:

– Eräs omakotitalo paloi kivi-jalkaan, koska siellä oli sulatettu jääkaappia hiustenkuivaajalla. Kuivaaja oli laitettu toiminnassa jääkaappiin ja jääkaapin ovi oli sen jälkeen suljettu.

Lepistö mainitsee, että huoltamatta tai puhdistamatta jätetyt sähkölaitteet aiheuttavat kovin usein läheltä piti -tilanteita.

Vaaratilanteita aiheuttavat myös tee-se-itse-miehet. Moni huoltotyö tulee turvallisuussyistä jättää vain valtuutettujen ammattilaisten tehtäväksi.

– Laitteen käyttöohjeista pitääkin aina katsoa, mitä saa tehdä itse ja mitkä ovat ammattimiehen tehtäviä, Jukka Lepistö muistuttaa.

Yksi helppo ja tehokas tapa ehkäistä vakavat sähköpalot on sähkölaitteiden valvonta. Esimerkiksi tiskikoneeseen tai pyykinpesukoneeseen ei saa jättää virtaa, jos itse lähtee pois kotoa.

– Eikä burgundinpataa tehdessäkään lähdetä lenkille, vaan ollaan kotona. Silloin kuullaan ja aistitaan

mitä keittiössä tapahtuu. Liettä ei sentään tarvitse tuijottaa.

Televisiosta tuli turvallisempi

Aikaisemmin sähköpalojen suurin aiheuttaja oli televisio.

– Tässä kohtaa turvallisuus on parantunut huomattavasti ja se johtuu tekniikasta, Lepistö sanoo.

Laitekannan uudistuminen ei kuitenkaan täysin ehkäise käyttäjistä johtuvia televisiopaloja. Niinpä kannattaa edelleenkin muistaa, että television päälle ei saa laittaa mitään tavaroita, ei etenkin kynttilöitä, kasveja tai kukkamaljakoita. Laitteen tuuletusaukkoja ei pidä peittää verhoilla tai liinoilla, ja televisiota siirrettäessä on vältettävä tärinää ja kolhuja.

Televisiota ei saa sijoittaa liian altaasti esimerkiksi kirjahyllyyn. Pölyn poistosta voi huolehtia imuroimalla television päältä. Televisiota ei koskaan pidä purkaa imurointia varten.

Lue turvaohjeet netistä: www.tukes.fi/sahkopalat/ohjeet.html

Muista sulkea pesukoneiden hanat

Astian- ja pyykinpesukoneen vuotovahingot vähenevät, kun hana laitetaan aina heti ohjelman loputtua kiinni.

VTS-kotien remonttien yhteydessä valvoja ja urakoitsija tekevät asuntokierroksen ennen töiden aloittamista. He ovat huomanneet, että lähes joka asunnossa on astian- ja pyykinpesukoneen hana auki-asennossa koneen ollessa pois käytöstä.

Hanan auki jättävä asukas ottaa ison riskin kalliiksi tulevasta vesivahingosta. Finanssialan Keskusliiton vahingontorjuntapäällikkö **Seppo Pekurinen** kertoo Taloustaito-leh-

dessä, että kodinkoneista astianpesukone aiheuttaa eniten vuotovahinkoja ja niiden korjauskulut ovat keskimäärin 4 000 euroa. Jos vesi vahingoittaa kiinteistöä, on summa vielä huomattavasti suurempi.

Koneita ei koskaan saa jättää pesemään ilman valvontaa. Kotivakuutus ei yleensä korvaa pesukoneen aiheuttamaa vahinkoa, jonka sattumissa kukaan ei ole ollut kotona.

Vahinkoja voi ehkäistä tarkistamalla säännöllisesti letkujen ja tiivisteiden kunnon. Minkäänlaisia omia letkuviritelmiä ei saa tehdä. Parasta on pyytää ammattilainen asentamaan pesu- ja tiskikoneet paikoilleen.

Astianpesukone on hyvä apuri, mutta se voi aiheuttaa ison vahingon.

VTS-visan oikeat vastaukset

Oikeat vastaukset sivulla 3 olevan VTS-visan kysymyksiin ovat seuraavat:

1. 40 vuotta
2. Parhaimmillaan 80–90 km/h
3. Hervannassa
4. Mikko Alatalo
5. Kuusi lukiota
6. Abbedissa Valburgilta

Puutarhakuu 8 A, 4. krs
vaihe 0201 277 300
Telefax 0201 277 310

Juhani Kolehmainen
toimitusjohtaja
puh. 0201 277 354
juhani.kolehmainen@vts.fi

Tekniset palvelut

Arto Kraft
kehityspäällikkö/
talotekninen valvoja
puh. 0201 277 305
arto.kraft@vts.fi

Reijo Huhmarkangas
kunnossapitoinsinööri
puh. 0201 277 327
reijo.huhmarkangas@vts.fi

Reijo Korhonen
energia-insinööri
puh. 0201 277 346
reijo.korhonen@vts.fi

Petri Kotomäki
valvomonhoitaja
puh. 0201 277 308
petri.kotomaki@vts.fi

Sanna Mattila
tekninen suunnittelija
puh. 0201 277 324
sanna.mattila@vts.fi

Petri Mäkelä
tekninen tarkastaja/
asiakkuuspäällikkö
puh. 0201 277 335
petri.makela@vts.fi

Kari Paloviita
kiinteistöhoitaja
puh. 040 532 9830
kari.paloviita@vts.fi

Jenni Pitkänen
käyttöinsinööri
puh. 0201 277 326
jenni.pitkanen@vts.fi

Mirva Lampinen
sihteeri
puh. 0201 277 307
mirva.lampinen@vts.fi

Terhi Herrala
toimistosihiteeri
puh. 0201 277 316
terhi.herrala@vts.fi

Rakennuttamispalvelut

Helena Ahlström
projektipäällikkö
puh. 0201 277 304
helena.ahlstrom@vts.fi

Jaakko Lehtinen
rakennuttajainsinööri
puh. 040 523 1434
jaakko.lehtinen@vts.fi

Kotiin saa pienellä vaivalla tuottoisan hyötypuutarhan tai viihtyisän lukunurkkauksen

Parveke puhkeaa kukkaan

Parvekkeellisissa asunnoissa on keväästä syksyyn käytettävissä muutama neliö ylimääräistä tilaa, jota ei kannata jättää hyödyntämättä. Parvekkeesta voi sisustaa oman mielensä mukaisen kesähuoneen.

Olisiko teillä käyttöä lasten leikki-paikalle, pienelle hyötypuutarhalle, kauniisti kukkivalle kesäparatiisille, auringonpalvontapaikalle tai viihtyisälle kahvitelu- ja lukunurkkaukselle? Lasitettu parveke muuntautuu jopa kuntosaliksi, kun sinne nostaa kuntopyörän kesän ajaksi.

Oli käyttötarkoitus mikä hyvänsä, niin parvekkeen koea betonilattia on hyvä päällystää kyllästetyillä puulaatoilla, jotka ovat miellyttävät jalan alla ja kestävät hyvin säätilan vaihteluita. Itse hankkimansa puulaatat voi muuttaessa viedä mukanaan seuraavan kodin parvekkeelle, sillä niitä ei kiinnitetä rakenteisiin. VTS:n asentamia puuritulöitä ei kuitenkaan saa muuttaessa ottaa mukaan.

Muista suojata tekstiilit kosteudelta

Puulaattojen tai betonilattian päälle voi levittää esimerkiksi juutista tai kookoksesta valmistetun luonnonkuitumaton. Se kestää sään rasituksia suhteellisen hyvin. Lasittamattomalle parvekkeelle sopivat parhaiten säänkestävät puulaatat sekä ulkokäyttöön tarkoitettu ruohomatto.

Lasitetullakin parvekkeella on kosteampaa kuin sisällä asunnossa ja tekstiileihin tulee helposti hometta. Parveketekstiilit onkin syytä suojata kosteutta hylkivällä käsittelyaineella, jossa on mukana homesuojaus. Mikään aine ei kuitenkaan anna täysin kattavaa suojaa kosteutta ja auringon paahdetta vastaan. Onkin hyvä tuoda tekstiilit sisälle talvella ja muulloinkin, kun parveke on pidempään käyttämättä.

Parvekekalusteiltakin vaaditaan enemmän kuin tavallisilta huonekaluilta. Tiikki- ja muovipunoskalusteet kestävät hyvin säätilan vaihteluita, samoin myös niitä edullisemat alumiini- ja muovikalusteet.

Kirpparilöydöistä kiva parveke

Lasitetulle parvekkeelle voi harkita myös vanhoja keittiötuoleja, joita löytyy edullisesti kirpputorilta. Pieni pintakunnostus ja iloisen väriset istuintyynyt tekevät vanhoistakin tuoleista tyylikkään vaihtoehdon. Vanhan pöydän päälle aseteltu pitsiliina ja kukkamaljako ovat piste iin päällä.

Parvekkeesta lukunurkkauksen sisustava tarvitsee vain vanhan nojatuolin tai aurinkotuolin, jossa on mukava lueskella useampikin tunti. Sakkituolit ja isot tyynyt sopivat las-

Hyötykasvit voi istuttaa parvekkeella tai oman pihan seinustalla suoraan kasvusäkkiin, jossa on lannoitteet valmiina. Kuvassa tomaattien alustana oleva kastelusäkki on maisemoitu bambuverholla ja sen alla on kasteluallas. Kuva: Biolan.

ten leikkinurkkauksena toimivan parvekkeen istuimiksi. Yksi hyvä vaihtoehto istuimeksi on iso arkku, jonka päälle laitetaan istuinalusta ja selkänokaksi muhkeita tyynyjä. Arkussa voi säilyttää kukkien hoitotarvikkeita tai vaikka leluja.

Pienellä parvekkeella pöydän voi korvata tarjoiluvaunulla tai kaitee-

seen ripustettavalla taittavalla pöydällä, jonka saa näppärästi käännettyä pois tieltä.

Parveke on parhaimmillaan vehreä kesäkeidas, josta pilkottavat värikkäät kesäkukat ilahduttavat myös ohikulkijoita. Myös kodin huonekasvit nauttivat muutosta kesäksi parvekkeelle. Varmista kuitenkin, että viet suoraan auringonpaah-teeseen vain kuumuutta kestävät kasvit. Muut tarvitsevat esimerkiksi pajasäleikön suojaksi auringolta.

Yksivuotisia kesäkukkuja on nykyisin tarjolla lukuisia eri lajeja ja joukosta löytyy myös varjoisilla parvekkeilla viihtyviä. Esimerkiksi krassit ovat edullisia ja nerönsyilevät pian runsaina ruukuissaan.

Yhdistele eri kukkalajeja samoihin kaidelaatikoihin ja eri kokoihin ruukkuihin, joita voit sijoitella parvekkeen lattialle hieman eri tasoihin. Vanha penkki on hyvä alusta tikkimaisille ruukuille. Niihin voit istuttaa köynnöskasvin siemeniä tai taimia, vaikkapa humalaa, ruusupua tai murattia, jotka kipuavat pian reippaasti seinällä joko siimoja tai puusäleikköä pitkin.

Ruukkuryhmien viereen voi laittaa somisteeksi kauniita kiviä tai vaikka pieniä patsaita. Ruukkuihin sopivat kesäkukkien, huonekasvien ja köynnösten lisäksi hyvin myös pienet havukasvit kuten tuijat.

Tuoksuva yrttitarha sopii parvekkeelle

Lasitettu parveke on kuin pieni kasvihuone, kunhan ilmansuunta on oikea. Kirsikkatomaatit ja ampelmansikat nauttivat lämmöstä ja myös herneiden ja yrttien kasvatta-

Hyvä tietää parvekkeista

Aukastoimikunnat voivat tehdä VTS:lle esityksen parvekelasituksesta. Lasitus teetetään normaalin vuosikorjauksena ja sen kustannukset otetaan huomioon vuokranmäärityksessä. Yksittäisiä parvekkeita ei lasiteta, vaan lasit asennetaan samalla kertaa talon kaikille parvekkeille.

Ennen isompien parvekeistusten tekemistä on hyvä selvittää asukasisännöitsijältä kuinka suuren rasitepainon parveke kestää. Isot ruukut ja niihin tulevat sorat sekä mullat nimittäin painavat yllättävän paljon. Huomioithan, että multa ei ole yhteydessä rakenteisiin eivätkä muoviset multasäkit jää kostuttamaan parvekkeen rakenteita.

Parvekkeita koskevat samat turvallisuusohjeet kuin asuntojakin. Muistathan noudattaa erityistä varovaisuutta kynttilöiden ja lyhtyjen polttamisessa.

PARVEKE-IDEOITA:

- Laita lattialle puuritulät tai matto
- Suunnittele yhtenäinen värimaailma
- Hanki tuoleille istuintyyny
- Varaa vilttejä viileitä päiviä varten
- Tuo huonekasvit kesäksi ulos
- Idätä kesäkukkuja siemenistä
- Sommittele ruukut ryhmiksi

miseen parveke on erinomainen paikka.

Itse taimet siemenistä kasvattava saa niin yrittä kuin koristekasvitkin edullisesti. Niiden kylvö tehdään yleensä huhtikuussa.

Muistathan, että parvekkeen rakenteisiin ei saa kiinnittää hyllyjä tai koukkuja. Jos haluat hyödyntää parvekkeen seinätilaa kasvimaana, niin hanki tai tee lattialla seisova lokkerikkohylly. Tai osta puiset kukkaportaat – näppärä tekee ne vanhoista tikapuista askelmia leventämällä – joihin mahtuu monta kerrosta yrttejä ja kukkia.

Ruukkujen tyylin saa yhtenäiseksi päällystämällä ne esimerkiksi säkikankaalla tai maalamalla samalla sävyllä. Ruukun voi päällystää samallellakin, joka on syksyymmällä kiva materiaali myös parvekelaatikossa kanervien kaverina.

Sammalten, pajujen, varpujen, havujen, kivien ynnä muiden käytöstä sekä jokamiehen oikeuksista löytyy vinkkejä luonnonmateriaalitotikon alta sivulta www.ihanitse.com.

Paras Piha 2010 -kilpailussa etsitään hyvin hoidettuja, viihtyisiä ja omaleimaisia pihvoja

Anna luovuuden kukkia

Nyt on hyvä aika suunnitella tulevan kesän istutuksia ja osallistua samalla VTS-kotien Paras Piha 2010 -kilpailuun. Viihtyisimmät keitaat palkitaan lahjakorteilla.

Lähde rohkeasti yhdessä naapureiden kanssa mukaan hauskaan kilpailuun, jossa voittoa on hyvä mahdollisuus muillakin kuin kaikkein tavimmilla viherpeukaloilla. Raati arvostaa hyvin hoidettuja, omaleimaisia ja viihtyisiä miljöitä, joissa asukkaat ovat antaneet luovuutensa kukkia.

Kisaan voi ilmoittaa koko kerros-, rivi- tai luhtitalon yhteisen pihan, asukkaan yksityisen asuntopihan tai parvekkeen. Yhteispiha-sarjaan toivotaan etenkin sellaisia pihvoja, joita talon asukkaat omatoimisesti hoitavat ja parantavat. Luovuuden merkitys kasvaa pienillä asuntopihoilla, joihin ei mahdu kovin paljon istutuksia, mutta joista voi silti loihkia viihtyisiä keitaita. Parveke-sarjassa tärkeimpiä arvosteluperusteita ovat parvekkeen vehreys ja sisustuksellisuus.

Ilmoittaudu Paras Piha -kilpailuun 1. kesäkuuta mennessä. Pihakatselmuksat suoritetaan elokuussa, mut-

Värikkäät kukat ja ajatuksella suunnitellut kulkureitit tekevät ihmeitä yhteispihalle.

ta myös valokuvat kevään ja alkukesän kukkaloistosta huomioidaan arvostelussa. Parvekesarjaan osallistutaan 1–5 valokuvalla.

Ilmoittautumiset ja digikuvat voi lähettää sähköpostilla osoitteeseen kaisa.koskelin@lkpalvelu.com. Paperikuvat lähetetään postitse osoitteeseen Lännenkorjauspalvelu / Kaisa Koskelin, Hatanpään valtatie 29, 33900 Tampere. Kilpailuun voi ilmoittautua myös soittamalla numeroon 040 358 0532.

Kunkin kilpailusarjan kolme parasta saavat kunniamaininnan. Sarjojen parhaat palkitaan K-Raudan lahjakorteilla seuraavasti:

Yhteispihat 500 euroa, asuntopihat 300 euroa ja parvekkeet 100 euroa. Puutarhurit ja arvosteluraati valitsevat lisäksi parhaan kilpailun ulkopuolelle jääneen pihan, jolle on luvassa 300 euron lahjakortti.

Kasvata Onnenkukka!

VTS-kotien asukastoimikunnille toimitetaan kukkasien tervehdys leikkimieliseen kasvatuskisaan, jossa etsitään kukkasieniin eksynyttä Onnenkukkaa.

Pakkauksesta löytyy kokoelma yksivuotisten kukkien siemeniä, joiden joukossa saattaa olla myös Onnenkukka. Se on kaikille tuttu ja selvästi muista erotuva. Onnenkukkaa löytyy kymmenestä eri kukkasien lähetyksestä.

Onnenkukan kasvattaneet asukastoimikunnat voivat ottaa yhteyttä VTS-viheraluevastaavaan. Voiton lunastamista varten tulee esittää näyttö kasvatustyöstä ja numeroitu kukkasienkäärö. Kaikki Onnenkukan kasvattaneet asukastoimikunnat palkitaan syyskukkasipulein.

Kukkaa voi kylvää ruukkuun tai maahan. Yleisluontoiset kasvatusehdot löytyvät siemenpakkauksen etiketiltä.

Etupisteillä nyt keittiökaappeihin ovet tai wc:n allaskaappi

Etupisteitä voi käyttää kodin kunnostukseen, sisustukseen tai tarvikkeisiin. Pisteitä voi lunastaa 30 kuukauden asumisaajan jälkeen, ja kerralla on lunastettava vähintään tuhat (1000) pistettä. Kaikissa hankinnoissa asukkaita neuvoo VTS-palvelukeskus, puh. 0201 277 277, palvelukeskus@vts.fi.

1. Tarvikkeet omatoimisiin remonteihin

Remontti	Hinta	Sisältö
Koko asunnon pintaremontti	3000 pistettä	Tarvikkeet eteisen, keittiön, olohuoneen ja makuuhuoneiden seinien maalaukseen tai tapetointiin alkuperäisen pinnan mukaan.
Laminaatti- tai muovilattiat ja lattialistat	3000 pistettä	Tarvikkeet joko olohuoneen ja eteisen tai makuuhuoneiden lattioiden laminointiin.
Asuinhuoneen pintaremontti	1000 pistettä	Tarvikkeet yhden asuinhuoneen seinien maalaukseen tai tapetointiin alkuperäisen pinnan mukaan.
Kuivan tilan wc:n maalaus-tarvikkeet	1000 pistettä	Tarvikkeet wc:n seinien maalaukseen

Omatoimista remonttia varten pyydetään VTS-palvelukeskuksesta ostovaltuutus yhteistyöliikkeeseen. Ostovaltuutuksella asukas saa valita remonttitarvikkeet VTS:n rajaamasta valikoimasta. Remontin valmistumisesta on ilmoitettava palvelukeskukseen. Aluekorjausmiehes käy tarkistamassa työn jäljen ja remonttitarkastus kirjataan. Jos remontti on tehty huonosti, laskutetaan korjauskustannukset asukkaalta hänen muuttaessaan pois.

Jos asukas palkkaa remonttimiehen, hän voi hyödyntää ns. kotitalousvähennyksen. Lisätietoja kotitalousvähennyksestä löytyy Verohallinnon verkkosivuilta (www.vero.fi > Vero-ohjeet > Kotitalous työnantajana).

2. VTS:ltä tilatut remontit

Remontti	Hinta	Sisältö
Koko asunnon pintaremontti	5000 pistettä	Eteisen, keittiön, olohuoneen ja makuuhuoneiden seinien maalaus tai tapetointi alkuperäisen pinnan mukaan. Sisältää työn ja tarvikkeet.
Laminaatti- tai muovilattiat ja lattialistat	5000 pistettä	Joko olohuoneen ja eteisen tai makuuhuoneiden lattiat. Sisältää työn ja tarvikkeet.
Asuinhuoneen pintaremontti	2000 pistettä	Yhden asuinhuoneen seinien maalaus tai tapetointi alkuperäisen pinnan mukaan. Sisältää työn ja tarvikkeet.
Kuivan tilan wc:n maalaus	2000 pistettä	WC:n maalaus ja työt

Remonteissa käytetään VTS:n mallien mukaisia tapetteja ja laminaatteja. Mallit ovat asukkaiden nähtävillä RTV:llä (Sammonkatu 56), Nekalan Rauta-Otrassa (Viinikankatu 38) ja Lielahden K-Raudassa (Turvesuonkatu 10).

Remonttia haetaan VTS-palvelukeskuksesta, joka tilaa työn ja tiedottaa asukasta remonttiaikataulusta.

3. Asunnon sisustus

Sisustus, kalustus	Hinta	Sisältö
Yhden huoneen sälekaihtimet	1000 pistettä	Yhden huoneen neutraalin väriset sälekaihtimet; sisältäen asennuksen, tarvikkeet ja työt. Kaihtimia ei saa poistaa muuttovaiheessa.
Keittiön kaappeihin uudet ovet	5000 pistettä	Uudet ovet ylä- ja alakaappeihin ja etulevyt vetolaatikoihin VTS:n sopimista malleista ja väreistä. Asentamisen edellytyksenä on kaapiston ehjä runko.
Wc:n allaskaappi	1200 pistettä	Teräksinen allaskaappi asennettuna. Vakiomittaisen allaskaapin tulee sopia lavuaarin alla olevaan tilaan. Allaskaappia ei saa poismuuttaessaan ottaa mukaansa.

Sälekaihdinasennus tilataan VTS-palvelukeskuksesta. Yhteistyökumppanina on SOL-kaihdin. Asentaja tulee käymään asunnossa, esittelee vaihtoehdot ja ottaa mitat. Asennus tapahtuu reilun viikon kuluessa. SOL-kaihtimissa, Osuusmyllykatu 7, voi käydä tutustumassa kaihdinvalikoimaan ja vaihtoehtoihin.

Kaappien ovien vaihto ja allaskaappi tilataan VTS-palvelukeskuksesta. Yhteistyökumppanina on Tampereen Keittiöjätti. Asentaja tulee käymään asunnossa, esittelee vaihtoehdot ja ottaa mitat. Tampereen Keittiöjätissä, Kuoppamäentie 3, voi käydä tutustumassa vaihtoehtoihin.

4. Kodin tarvikkeet

VTS-palvelukeskuksesta tilattavalla etusetelillä asukas voi hankkia kodin tarvikkeita. 111 pistettä vastaa 5 euroa, joten esimerkiksi 1000 pisteellä saa 45,05 euron arvoisen setelin.

Etuseteli on käytettävä yhdellä ostokerralla, sillä se jää tositteeksi myyjälle. Mikäli ostosten loppusumma ylittää etusetelin arvon, on asukkaan maksettava erotus itse. Etuseteli on käytettävä kuukauden kuluessa tilaamisesta.

www.vts.fi

Keittiöt | Komerot | Kylpyhuoneet | Kodinhoitohuoneet | Liukuovijärjestelmät | Kaikki kodin kiintokalusteet

PISTEET[®] KOTIIN

KOTIMAISUUS TAKAA LAADUN

Osta laadukas, kotimainen keittiö siihen kuuluisaan halvempaan hintaan. Saat asennusvalmiin keittiön varastomyymälästämme mukaasi jopa 24 tunnissa! Kalusteidemme rungot valmistaa Martela-konserniin kuuluva Kidex Oy.

Meiltä saat myös kotimaiset UPO-kodinkoneet sekä mittoihisi tehdyt Stella Interior -liukuovijärjestelmät. Tervetuloa tutustumaan.

Kotimainen ✓

Nopea ✓

Halvempi ✓

Luotettava ✓

Laaja varastovalikoima ✓

www.keittiöjätti.fi

TAMPERE, Kuoppamäentie 3

Avoimna arkisin 9-18, la 10-14 • Puh. 075 326 7740 0,1099 €/min.+ alv.22% + pvm/mpm

••keittiö
JÄTTI[®]
Kallistu halvempaan

Outi Pakkanen kirjoittaa murhien lisäksi hyvästä ruuasta ja ystäviensä asunnoista

Herkullisen hyvä dekkarikirjailija

Jos kutsuu kirjailijan kylään, niin kannattaa varoa, ettei hän vie asuntoa mennessään. Ainakin dekkarikirjailija Outi Pakkanen käyttää aivan häikäilemättä ystävien ja sukulaisten koteja kirjojensa miljöönä.

Eräänä talvisena iltana Outi Pakkanen lähti kyläilemään ja lumoutui perille saapuessaan olohuoneen ikkunasta avautuvasta pehmeän lumisesta kaupunkimaisemasta.

– Sanoin ystävälleni, että tästä minun seuraava kirjani alkaa, vaikka en tosin tiennyt mitä kirjassa tulisi tapahtumaan. Jatkoin vielä, että kiitos vaan, otan myös sinun asuntosi mukaan tarinaan. Kirjan ilmestyttyä ystävätär sanoi, että olisit edes voinut siivota asunnon ennen kuin aloit kirjoittaa siitä. Mutta kyllähän minä sen sentään sisustin täysin uudestaan, Outi Pakkanen kertoo iloinen pilke silmäkulmassaan.

Hän sai samaisen kyläillan päätteeksi vielä toisenkin idean tulevaa dekkariaan varten.

– Odottelin taksia kadun varressa ja huomasin kivijalassa olevan kukkakaupan. Sitä katsellessani keksin, että se onkin hyvä paikka murhata, siellä minä tapan jonkun. Se ilta oli lähtökohta Pelistä pois -kirjalleni, Outi Pakkanen paljastaa.

Hän istuu Tampereella hotelli Tammerin kodikkaassa Vihtorin kirjastossa. Kirjailijaa haastattelee varsinainen dekkarirohmu **Jussi Lähde** ja paikalla on iso joukko Pakkanen kirjojen ystäviä, jotka kuuntelevat keskittyneesti kirjailijan kuulumisia.

Menossa on yksi Vihtorin kirjaston dekkari-illoista, jotka ovat osoittautuneet varsin suosituiksi. Dekkareilla on nyt vetovoimaa aivan toisin kuin vuonna 1973, jolloin Outi Pakkanen ensimmäinen rikostarina julkaistiin.

– Silloin dekkarit eivät olleet arvostettuja ja aika moni tulikin kysymään minulta, että mikset kirjoita kunnon kirjoja. Junassa rikoskir-

Outi Pakkanen kirjoitti ensimmäisen dekkarinsa vuonna 1973 ja kirjoittaa nykyisin kirjan vuodessa. Hän on ollut viisi vuotta vapaa kirjailija ja veti sitä ennen Uudet kirjat -kirjakerhoa. Kuva: Otava / Pertti Nisonen.

jallisuutta lukeneet laittoivat mielellään jonkun Keltaisen kirjaston teoksen suojapaperit kirjansa päälle. Dekkarin arvostus alkoi muuttua selkeästi vasta vuonna 1984, kun **Matti Yrjänä Joensuu** valittiin Finlandia-ehdokkaaksi. Silloin rikoskirjallisuudesta alkoi tulla salonkikelpoista, Pakkanen kertoo.

Ruuanlaittoa ja syömistä rakastava rikoskirjailija

Outi Pakkanen tunnetaan kulinariisena dekkarikirjailijana, jonka kirjoissa murhamysteereitä ratkotaan ruokaa laittaessa ja illallista nautiskellessa.

Pakkanen on jopa koonnut kirjoissaan kokkailtavat herkut omaksi teoksekseen. Porosta parmesaaniin:

Anna Laineen keittokirja on saanut vähintään yhtä ilahtuneen vastaanoton kuin kirjailijan dekkarit.

– Kivoin palaute tuli kerran sunnuntaiaamuna, kun olin lenkillä. Eräs kolmekymppinen kaveri tunnisti minut ja kiitteli savulohipastan reseptistä. Hän oli sitä laittanut vaimolleen ison riidan jälkeen ja kehui minulle, että pelastin heidän avioliittonsa.

Pakkanen kirjoja lukeneet tuntevat hyvin graafikko Anna Laineen ja hänen mieltymyksensä hyvään ruokaan.

– Anna ei ole kirjojeni sankarit, vaan pikemminkin tarkkailija ja kommentoija. Kommentoin kirjassa asioita Anna Laineen suulla, mutta hän ei kuitenkaan ole minun alter ego, vaikka molemmat rakastam-

mekin intohimoisesti ruuanlaittoa ja syömistä. Emme ole esimerkiksi ulkoisesti yhtään samaa sarjaa. Anna on pitkä ja laiha, eikä liho koskaan, vaikka syö koko ajan. Minä taas taistelen aina kiloja vastaan, Pakkanen myöntää.

Joskus hän on kirjoittaessaan jättänyt Anna Laineen sivummalle tai kokonaan pois tarinasta.

– Siitä tulee heti pyyhkeitä, lukijat haluavat Annan takaisin. Dekkareiden lukijat ovat konservatiivista porukkaa, jotka kiintyvät kirjoissa toistuviin henkilöihin ja haluavat lukea heistä aina lisää. Olemme puhuneet aiheesta kollegoiden kanssa ja **Leena Lehtolainen** ei voi tästä syystä luopua Maria Kalliosta eikä **Reijo Mäki** Jussi Vareksesta.

Jussi Lähde huomauttaa, että gö-

teborgilainen rikoskirjailija **Åke Edwardson** sai tappouhkauksen, kun kirjoitti päähenkilönsä Erik Winterin ulos viimeisimmässä dekkarissaan.

– En ihmettele yhtään, Outi Pakkanen huokaa.

Rakastuuko Anna komisario Koskiseen?

Kirjojensa tarinat Outi Pakkanen nappaa useimmiten uutisvirrasta ja ajankohtaisista keskustelunaiheista.

– Rakastan pieniä parin rivin kaupunkiutisia ja kirjoitan mielelläni siitä mitä ajassa liikkuu ja tapahtuu. Olen kirjoittanut esimerkiksi naispappeudesta, synnytysmasennuksesta, väkivaltaisesta naisesta, keski-ikäisen naisen näkymättömyydestä sekä nuorten halusta päästä julkikkiseksi hinnalla millä hyvänsä. Dekkari on välineenä sellainen, että sen puitteissa on luontevaa käsitellä tabujakin aiheita.

Outi Pakkanen uusiin romaaniin Muistivirhe kertoo aikuisista kaksoista, jotka etsivät omaa historiaansa.

– Idea lähti minun ja kahden veljeni keskusteluista. Olemme eläneet samanlaisen lapsuuden ja meillä on hyvin pienet ikäerot, mutta muistamme kaiken eri tavalla. Kaikilla kolmella on erilaiset muistikuvat lapsuuden ja nuoruuden tapahtumista. Onkin erittäin mielenkiintoista, miten ihminen muistaa menneisyytensä ja miten hän haluaa sitä muokata.

Pakkanen uusiin kirja sijoittuu edellisten tavoin Helsinkiin. Jussi Lähde haluaa tietää miten Anna Laineen saisi houkutelua seuraavassa romaanissa Tampereelle.

– Kyllä hän hyvinkin voisi täällä piipahtaa, jos rakastuisi tamperelaiseen mieheen. Voisimme vaikka **Seppo Jokisen** kanssa vaihtaa päätään päähenkilöitä hetkeksi. Yksi mahdollisuus on tietysti se, että Anna rakastuisi komisario Koskiseen. Täytyy Sepon kanssa neuvotella tästä, Outi Pakkanen kertoo iloisesti nauraen.

Vihtorin kirjaston dekkari-iltojen haastateltavista tiedotetaan nettisivuilla www.vihtorinkirjasto.fi.

Tomaattikastike Outi Pakkanen tapaan

2 purkkia tomaattimurskaa
2 sipulia
1,5 dl kuivaa valkoviiniä
3–4 valkosipulinkynttä
öljyä

yrtejä maun mukaan – basilikaa, timjamia, rakuunaa
balsamiviinietikkaa
suolaa (soijakastiketta)
mustapippuria

Kuullota silputtu sipuli ja puristetut valkosipulinkynnet öljyssä. Lisää tomaattimurska ja viini ja mausta yrteillä ja mustapippurilla. Lorauta sekaan hiukan balsamiviinietikkaa ja soijakastiketta, tai käytä soijan sijasta suolaa.

Hauduta hiljaisella lämmöllä vähintään tunti. Jos kastike näyttää ikään kuin kuivuvan liikaa kokoon, lisää hiukan viiniä tai vettä.

Tarjoile tavallisen spagetin ja parmesaanin kanssa – äläkä unohda kuohuviiniä, varsinkin jos sattuu olemaan harmaa maanantai!

Tämä tomaattikastikkeen ohje löytyy Porosta parmesaaniin – Anna Laineen keittokirja -nimisestä pokkarista. Kirja sisältää helppotekoisia, mutta herkullisia ruokareseptejä, jotka kirjailija ja kulinari Outi Pakkanen on itse testannut ja hyväiksi havainnut.

Kypsytä kala nopeasti mikrossa tai hauduttele lempeästi höyryssä

Kala on monipuolista pikaruokaa

Kala on herkullista ja terveellistä. Sen hyvät rasvahapot ovat tärkeitä mielelle ja aivoille. Mikä parasta; kalaruoka valmistuu tarvittaessa todella nopeasti.

Kala on kevyttä ja sitä voi valmistaa monella tavalla; paistamalla, höyryttämällä, keittämällä, hauduttamalla, savustamalla, uunissa, liedellä tai mikrossa. Kun vaihtelet valmistustapoja ja lisäkkeitä, saat samasta raaka-aineesta aivan eri mauisia ruokia.

Kalaa suositellaan nautittavaksi kaksi kertaa viikossa kalalajeja vaihdellen. Tosin melko harvassa perheessä tähän tavoitteeseen on päästy. Varsinkin moni yksin asuva ajattelee, ettei viitsi valmistaa kalaa vain itselleen.

Tosiasiassa kala on nopea ja helppo valmistaa yhden hengen annosinakin. Fileet kypsyvät hetkessä pannussa paistaen tai mikrossa kuumena.

Aloita kalan kypsentyminen mikrossa lyhyellä ajalla ja lisää minuitteja tarpeen mukaan. Kala kypsyy mikrossa hyvin nopeasti, joten pidä huoli ettei kypsennä sitä liikaa. Kevyeksi lisäkkeeksi riittää salaatti ja ruisleipä.

Sinkkualouteenkin voi ostaa kokonaisen kalan tai fileen. Edellisetä päivältä tähteeksi jäänyt kala sopii hyvin lämpimiin leipiin, munakasiiniin ja lätyjen täytteeksi.

Höyryttäminen käy helposti

Jos kaupastasi ei löydy palvelevaa kalatiskiä, tarjolla on kuitenkin useimmiten pakattua kalaa kypsänä ja puolivalmiina. Esimerkiksi marinoitunut kirjolohisuikaleet sopivat pihveihin, pastoihin, vokkiruokiin, keittoihin ja leivonnaisiin.

Kurkku tai kesäkurpitsa antavat marinoituista kirjolohisuikaleista nopeasti valmistuville pihveille mehevyyttä ja runsautta. Höyryttäminen on verraton tapa kypsentää kalaa – lempeä ja kaikki herkulliset maut säilyttävä. Höyrytetty kala on myös terveellisempi vaihtoehto rasvassa paistettuun verrattuna.

Edullisin ”höyrykattila” on voki- tai paistokasari, jonka pohjalle laitetaan vettä ja pieni kuumuutta kestävä lautanen nurinpäin. Sen päälle isompi lautanen, jolle kalat nostetaan kun vesi kiehuu. Kansi päälle ja höyry kypsentää kalan.

Kattilan koon mukaan auki käännyvä höyrytysritilä on myös edullinen ja kätevä niin kalan, kasvien kuin perunoidenkin kypsennyksessä. Usein ruokaa höyryttämällä valmistavan kannattaa investoida kerroskattilaan tai sähkökäyttöiseen höyrytyskeittiimeen.

Kalan kypsentyminen uunissa kokonaisena tai fileenä on vaivatonta. Yrttien, sitruunan, valkosipulin ja hyvän öljyn maut yhdistyvät ka-

lan kanssa herkulliseksi makuelämykseksi. Kokonainen siika esimerkiksi saa välimerellisen sävyksen tuoreista yrteistä; rosmariinista, timjamista ja persiljasta. Yrttejä saa olla paljon, jotta niiden lempeät aromit pääsevät oikeuksiinsa.

Avokado-rapukastike maistuu kalan kaverina

Kaiken ruoan, niin myös kalan, kruunaa kastike.

Lempeä tai chilillä tulisemmaksi maustettu kylmä avokado-katkarapukastike valmistuu helposti ja nopeasti. Haastavinta tämän kastikkeen teossa on löytää pehmeäksi kypsytetty avokado. Ne myydään

usein raakoina, joten osta avokado muutama päivä ennen kuin sitä tarvitset. Kova avokado pehmenee parissa päivässä huoneenlämmössä muovipussissa. Kypsymistä edesauttaa pussiin sujautettu omena.

Halkaise avokado, poista siemen ja koverra hedelmäliha ruokaluskalla kuoren puolikkaasta. Soseuta avokado haarukalla ja sekoita joukkoon 1–1,5 dl kermaviiliä tai kevyt-ranskankeijua, 1–2 valkosipulinkynttä puserrettuna, tilkka sitruunamehua, chiliä ja pari ruokaluskalista hienonnettua persiljaa, tilliä tai korianteria. Lisää 150 grammaa kuorittuja katkarapuja, puolet kokonaisina, loput hienoksi hakattuna.

Lähde: Pro Kala ry.

Yrteillä täytetty siika kypsyy meheväksi uunissa. Myös kuha, hauki, ahvenet tai silakat sopivat hyvin yrttiuunikalaksi.

Yrttisiika uunissa

Neljälle

2–4 kpl (0,8–1 kg) siikaa
noin 1 tl suolaa
4–6 tuoretta rosmariinin oksaa
4–6 tuoretta (sitruuna)timjamin oksaa
4–8 tuoretta persiljan vartta
1 sitruuna
3–4 valkosipulinkynttä
2–4 rkl rypsi- tai oliiviöljyä

Suomusta siika ja poista sisälmykset ja kidukset. Huuho kala tarvittaessa nopeasti juoksevan veden alla ja kuivaa talouspaperilla

Nosta siiat vuokaan ja ripottele niiden sisälle ja päälle suola. Sujauta osa yrteistä kalojen sisään ja al-

le ja jätä osa kalojen päälle. Voit käyttää myös kuivattuja tai pakastettuja yrtejä. Esimerkiksi kuivatua rosmariinia ja timjamia riittää noin 2 tl kumpaakin.

Leikkaa pesty sitruuna viipaleiksi ja lisää ne ja valkosipulin viipaleet kalojen sisään ja pinnalle. Puolikaskin sitruuna saattaa riittää. Pirs-kota kaloille ja vuokaan öljyä.

Kypsennä 200 asteessa 20–35 minuuttia kalojen koosta riippuen. Ko-keile kalan kypsyyttä. Kun selkävä irtoaa helposti vetäisemällä, kala on kypsä. Tarjoa lisäkkeeksi esimerkiksi höyrytettyä tai vokatua kurttuksia ja leipää.

Yrttikalaksi sopii myös kuha, hauki, ahvenet tai silakat.

Kirjolohi-kesäkurpitsapihvit

3–4:lle

1 ps (300 g) marinoituja kirjolohisuikaleita
0,5–1 (noin 300 g) kiinteä kesäkurpitsa tai kurkku
1 (puna)sipuli
1 kananmuna
1 rkl perunajauhoja
0,5 tl suolaa
vajaa 0,5 tl valko- tai mustapippuria tai paprikkaa
hienonnettua tilliä
paistamiseen 2 tl öljyä

Hienonna sipuli ja pehmitä sitä mikrossa noin minuutti tai kuullota pannulla öljyssä. Anna jäähtyä

Halkaise kurkku tai kesäkurpitsa ja poista pehmeä siemenosa lusikalla kovertaen. Raasta karkeaksi tai leikkaa pienempien kuutioiksi.

Vatkaa munan rakenne rikki kulhossa. Lisää kirjolohisuikaleet muutama osaan paloitteluna tai sellaisenaan sekä muut aineet ja sekoita murekemma tasaiseksi.

Muotoile seoksesta vedellä kostutetuksi käsin 6–8 yhtä suurta kalapihviä. Paista pinnoitetussa lettutai paistinpannussa keskilämmöllä noin kolme minuuttia kummaltakin puolelta.

Lisäkkeeksi sopivat esimerkiksi

perunamuusi ja vokatut kesäkurpitsa- tai kurkkuviipaleet ja tomaatti. Jos pihvejä jää, ne maistuvat koululaisen välipalaksi hampurilaisen tapaan tarjottuna.

Höyrytettyä lohia hernekastikkeen kera

Kahdelle

2 kpl lohialaa (à 150–200 g) tai kirjolohimedaljonkia
1–2 tl soijakastiketta
Puolikkaan sitruunan raastettu kuori
1–2 tl raastettua tuoretta inkiväriä
Pätkä purjoa
Pari kevätsipulia tai sipulinvartta
Pala miedohkoa chiliä
Mustapippuria myllystä, persiljaa tai korianteria

Hernekastike:

100 g pakasteherneitä
1–2 rkl kylmäpuristettua rypsiöljyä
1 dl kala- tai thailientä fondista tai kuutiosta
2–3 rkl vahvaa juustoraastetta
mustapippuria myllystä

Pirskota raaoille kalapaloille soijakastiketta. Pese sitruuna hyvin ja kuivaa se. Suikaloi tai raasta vähän sitruunan kuorta ja tuoretta inkiväriä. Leikkaa chilipalosta muutama rengas (ilman siemeniä) ja purjosta vinoviipaleita. Ripottele maus-

teet kalapalojen päälle.

Asettele medaljongit sellaisenaan tai pyöreäksi taivutettuna ja tikutettuna höyrytysritilälle leivinpaperipalan päälle. Tai nosta lohialat nahkapuoli alaspäin höyrytysritilälle leivinpaperin päälle. Kun kalan alla on leivinpaperipala, kala on helppo nostaa ritilän päältä.

Nosta ritilä kattilaan tai voki-pannuun, jossa on kiehuva vettä ja kypsennä 5–8 minuuttia kalapalan paksuudesta riippuen. Lohi saa jäädä sisältä vähän läpikuultavaksi.

Nosta kalapalat lautasilta ja tarjoa lisäkkeeksi keitettyä perunoita ja helppotekoista hernekastiketta:

Kaada vesi ja 2 tl kalafondia pienen kasariin ja kuumenna kiehu- vaksi. Lisää herneet ja öljy ja keitä pari minuuttia. Soseuta sauvasekoit- timella tasaiseksi ja kuohkeaksi. Mausta pannesaanilla tai muulla juustoraasteella, mustapippurilla ja tarvittaessa suolalla.

Hernekastike sopii höyrytetyn lohien kaveriksi.

Pyöräytä vapun kunniaksi kartongista tötteröhattu ja tee piparimuotilla hauskoja minipitsoja

Naamari kruunaa pikkuväen vappujuhlat

Lasten vappukekkerit alkavat vappuhatun tai -naamarin askartelulla. Sitten leikitään, syödään ihania vappuherkkuja ja juhlistetaan kevään saapumista.

Kasvoväreillä saa maalattua vappunaamion suoraan lapsen iholle, jos vain taiteellista lahjakkuutta riittää. Ei-niin-taiteelliset vanhemmat etsivät netistä valmiita naamari pohjia, joita voi tulostaa esimerkiksi osoitteesta www.huvitutti.net/vappu tai www.pirkka.fi/napero. Tulostettu kuva liimataan vahvalle kartongille ja leikataan irti, jonka jälkeen lapsi voi värittää ja koristella sen mieleisekseen.

Tulostetusta tai itse suunnitellusta pahvinaamarista saa erityisen näyttävän liimaamalla siihen kimalteita, silkkipaperisuikaleita tai serpentiiniä. Pääsiäisen askarteluista säästyneistä höyhenistä voi tehdä naamarille huimat ripset tai kulmarvat.

Pyöräytä hattu tötterölle

Samat lisukkeet sopivat hyvin myös ohuesta värikartongista askarreltavan vappuhatun koristeluun. Pyöräytä kartonki tötteröksi ja kiinnitä se niiteillä, teipillä tai liimalla. Niitaa tai solmi kummallekin puolelle hatun alareunaa pätkät värikästä silkkinauhaa, joka solmitaan lapsen leuan alle. Myös kuminauha pitää hatun hyvin paikallaan.

Kiinnitä tötterön huipulle heilumaan vaikkapa serpentiiniä tai vanha pipon tupsu. Hattuun voi liimata tarroja tai värikkästä paperista leikattuja kukka-, tähti- tai muita kuvioita.

Lapset askartelevat kodin vappukoristeiksi pahvisia ilmapalloja ja vappukukkia. Aikuiset voivat auttaa pienimpiä ja leikata pahvikuviot valmiiksi. Lasten tehtävänä on värittää kukat ja ilmapallot tai sivellä

Lapsilla on hauskaa vappujuhlassa, jossa askarrellaan vappuhattuja ja -naamareita, maalataan kasvoväreillä, leikitään ja syödään herkkuja.

niihin liimaa ja koristella ne kimalteilla, silkkipaperimytyillä ja muilla askartelumateriaaleilla.

Pahvi-ilmapalloihin voi lopuksi kiinnittää langan tai serpentiinin "naruksi".

Pahvisesta kukkasesta tai ilmapallostaa saa myös kivan ovikoristeen, jolla toivotetaan iloista vappua naapureille. Tekstaa toivotus kuvion keskelle ja koristele.

Ilmapallo poksahtaa!

Vappukekkereiden ohjelmaan sopivat kaikki hauskat leikit ja etenkin ilmapallot ovat erinomaisia kilpailuvälineitä. Täyteen puhallettuja ilmapalloja voi kuljettaa esimerkiksi polvien välissä tai tennismailan päällä ja ensimmäinen maaliin ehjän pallon kanssa ehtinyt on voittaja. Reitti on aloitettava alusta, jos pallo putoaa tai rikkoo.

Toinen vaihtoehto on kokeilla kuka saa pidettyä ilmapallon pisimpään ilmassa. Tehtävää voi vaikeuttaa niin, että palloon ei saa koskea käsin, vaan se on pidettävä ilmassa esimerkiksi päällä pompottamalla tai puhkumalla ja puhaltamalla. Vaikeammassa versiossa kilpailijan tulee kävellä tietty reitti samalla, kun hän yrittää pitää pallon ilmassa.

Ilmapalloturnaus voidaan päättää pallojen rikkomiskisalla, joka on ehdottomasti hauskin pareittain. Lasten tulee istua pallon päälle yhtä aikaa vaikkapa vieretysten tai selät vastakkain ja pomppia, kunnes ilmapallo puhkeaa takapuolen alla. Se pari voittaa, joka saa ensimmäisenä ilmat pallosta pihalle. Toinen vaihtoehto on poksauttaa pallo jalalla talleamalla.

Ilmapallo on vaikeampi rikkoo, jos se on hieman pehmeä. Ei siis kannata puhaltaa ilmapalloja ihan täyteen.

Vappuaaton herkkupöytä

Sitten onkin aika siirtyä ruokapöydän ääreen, jossa on luvassa vielä yksi kisa: kuka pystyy syömään kokonaisen sokerimunkin nuolaisematta kertaakaan huuliaan. Se onkin yllättävän vaikeaa myös aikuisille.

Vappupöydässä on munkkien lisäksi perinteisesti tarjolla tippaleipiä ja simaa.

Prinssinakit ja pikkulihapullat tekevät varmasti kauppansa ja myös minipitsat maistuvat mainiolta. Ne voi tehdä leikkaamalla isosta pitsasta hauskoja kuvioita eri mallisilla piparkakkumuoteilla.

Muuta lasten vappupöytään sopivaa tarjottavaa ovat esimerkiksi kirsikkatomaatit, kurkku- ja porkkanatikut, dipit, perunasalaatti sekä jätskipallo kastikkeilla, nonparelleilla ja vahtokarkeilla höystettynä.

Tampereella ei pelata futista vaan mitä? Vastaus löytyy sanavisasta.

Osallistu hauskaan VTS-kisaan

Testaa osaatko tamperetta

Vuokratalosäätiön 40-vuotisjuhlan kunniaksi perehdytään perinteiseen tamperelaiseen sanastoon.

Tehtävässä riittää haastetta muualta muuttaneille ja nuorille tamperelaisille, mutta apua vaatamiseen voi löytää kirjastosta toimittaja Hannu Hyttisen kirjoittamista, nyt jo loppuunmyytyistä tampere-suomi-sanakirjoista Pipa päässä rotvallir reunalla ja Musa taskussa pulteriairalla.

Viime syksynä Tampere-seura julkaisi Hyttisen kolmannen murrekirjan Iso Pipa. Se on tamperelaisen puheenparren täydellinen suursanakirja, jonka esimerkkilauseiden opastamana jopa muutajakin voi oppia puhumaan tamperelaisittain.

Lähetä vastaukset 26.4.2010 mennessä osoitteeseen VTS-kodit, Puutarhakatu 8 A, 33210 Tampere tai sähköpostilla osoitteeseen merja.rajala@vts.fi Voit myös tuoda vastaukset Puutarhakadun Asuntorille.

Oikein vastanneiden kesken arvotaan neljä kirjapalkintoa. Oikeat vastaukset ja voittajien nimet julkaistaan Asukasviestin syksyn numerossa.

Onnea kilpailuun!

Mitä tarkoittaa:

1. Jalitsu
2. Tosso
3. Äskö
4. Holipompeli
5. Noileesti
6. Musa
7. Eiseväliä
8. Räätikkiä
9. Riihetä
10. Lötä

Kotivakuutus kannattaa ottaa myös vuokra-asuntoon

Kotivakuutus puuttuu joka viidenneistä suomalaisasunnosta. Vuokra-asunnoista vain puolet on turvattu kotivakuutuksella.

Vaikka vahinkojen määrä on laskussa, niiden korvaussummat ovat nousseet huomasti. Keskimääräinen kodin vahinko maksaa 4 000 euroa. Korvaussummassa mitattuina suurimmat vahingot aiheutuvat tulipaloista. Suhteellisen pieninkin palovahingon, vaikkapa salaman aiheuttaman tulipalon, kustannukset saattavat nousta yli 7 000 euroon.

Kotivakuutus kannattaa siis ottaa myös vuokra-asuntoon, sillä ilman kotivakuutusta irtaimelle omaisuudelle ja asunnossa tehdylle perusrparannukselle aiheutuneet vahin-

got jäävät asukkaiden maksettaviksi. Taloyhtiön vakuutus korvaa talon rakenteille aiheutuneet vahingot, mutta ei asukkaiden irtaimistoa.

Kotivakuutukseen kuuluu normaalin irtaimistovakuutuksen lisäksi keskeytysvakuutus, joka korvaa ylimääräiset kustannukset siitä, että joudut pois asunnostasi korvauspiiriin kuuluvan vahingon korvaustöiden ajaksi.

Vakuutus korvaa, kun lapsi tai koira riehuu

Kotivakuutukseen kuuluu vastuuvakuutus. Sillä ovat vakuutettuina vakuutusnottajan lisäksi myös hänen kanssaan samassa osoitteessa

asuvat henkilöt. Vastuuvakuutuksesta saa korvausapua, kun vakuutettu aiheuttaa omalla töppäyksellään vahinkoa toisen omaisuudelle. Vastuuvakuutus kattaa ulkopuoliselle aiheutuneita esine- ja henkilövahinkoja, sattuvat ne missä tahansa.

Tässä muutama esimerkki:

Vuokralainen on itse asentanut pesukoneen vuokra-asuntoonsa virheellisesti, minkä seurauksena pesukoneesta valuu vesi alakerran asuntoon asti. Vastuuvakuutuksesta korvataan toisille aiheutunut vahinko oman vuokra-asunnon pinnoitteita ja kiinteitä sisusteita lukuun ottamatta.

Vuokralaisen 7-vuotias lapsi kirjoittaa naapurin auton kylkeen ki-

vellä oman nimensä. Vastuuvakuutuksesta korvataan autolle aiheutunut vahinko.

Vuokralaisen 2-vuotias lapsi juoksentelelee ympäri kauppa ja törmää kalliiseen lasimaljakkoon, joka hajoaa. Vastuuvakuutuksesta korvataan aiheutunut vahinko.

Vuokralainen ulkoiluttaa koiransa, joka puree ohikulkijaa ihmistä. Vastuuvakuutuksesta korvataan ohikulkijalle aiheutunut vahinko.

Nuorille edullisempi kotivakuutus

Turvan laajan tason kotivakuutuksessa (Isokoto ja Isohima) ovat myös matkatavarat vakuutettuna 4 500

euroon saakka. Matkatavaroiden myöhästyneistä korvataan välttämättömyystarvikkeita 85 euroa vuorokaudessa (max. 340 euroa).

Turva Isohima on alle 27-vuotiaan nuoren kodin vakuutus, joka korvaa äkillisiä ja ennakoimattomia vahinkoja. Se on edullisempi kuin yli 27-vuotiaille suunnattu Isokoto

Vakuutus on helppo ottaa vaikka internetistä. Tampereella olevan 45 m2 vuokra-asunnon koti-irtaimiston vakuutus alle 27-vuotiaalle maksaa 78,44 euroa vuodessa (tieto 5.3.2010). Ammattiliittojäsenet (SAK ja STTK) saavat Turvan vakuutuksista jäsenalennusta.

Teksti: Turva / Kati Iharanta

PISTEET® KOTIIN

Meillä aktiivinen asukas palkitaan!

Toimimalla aktiivisesti
asukastoimikunnassa keräät lisäpisteitä!
Katso lisää www.vts.fi/pisteetkotiin

PISTEET® KOTIIN

Puutarhakuu 8, puhelin 0201 277 200
Palvelemme: ma 9.30–17, ti-to 9.30–15, pe 9.30–13

Lankapuhelimesta soittaessa 8,21 senttiä/puhelu + 5,90 senttiä/ minuutti,
Matkapuhelimesta soittaessa 8,21 senttiä/puhelu + 16,90 senttiä/ minuutti (sis. alv 22%).

KIINTEISTÖHOITOPALVELUJEN TUOTTAJAT

Yhtiö • osoite • kotisivu
• puhelin/fax • päivystysnumero

Kiinteistön-
huolto

Siivous

HH-Kiinteistöpalvelut Oy

x

x

Kanjoninkatu 4, 33720 Tampere
www.hhkp.fi
s-posti: info@hhkp.fi
puh. 010 3950 300
Faxi. 010 3950 301
Asiakaspalvelu 24h / 010 3950 395

ISS-palvelut Oy

Biokatu 12, 33520 Tampere
www.iss.fi
puh. 020 515 7200
fax. 020 515 7220
päivystys: 020 515 7200

x

Kaukajärviösuuskunta

Juvankatu 10, 33710 Tampere
www.kaukajarviok.fi
puh. 010 424 2900
fax. 2890 122
päivystys: 0500-234 234

x

x

Lassila & Tikanoja Oy

Hepolamminkatu 32, 33720 Tampere
www.lassila-tikanoja.fi
puh. 010 636 141
fax. 010 636 3300

x

Lännen kiinteistöpalvelu Oy

Ristimäenkatu 2, 33310 Tampere
www.lkpalvelu.com
s-posti: lkpalvelu@lkpalvelu.com
puh. 3142 3400
fax. 3142 3440
päivystys: 0500-620 124

x

Lännen siivouspalvelu Oy

Ristimäenkatu 2, 33310 Tampere
www.lkpalvelu.com
s-posti: lkpalvelu@lkpalvelu.com
puh. 3142 3400
fax. 3142 3440
päivystys: 0500-620 124

x

SOL Palvelut Oy

Tampellan Esplanadi 10
33100 Tampere
www.sol.fi
puh. 0205 700200
fax 0205 700 431
päivystys: 0205 700200

x

x

VTS-kotien palvelut

Vikailmoitukset ensisijaisesti kiinteistönhuoltoon

Kaikissa asuntoon ja kiinteistöön liittyvissä **teknisissä ongelmissa** asukkaan tulee ensisijaisesti kääntyä oman talonsa kiinteistönhuolto-yhtiön tai kortteli-talonmiehen puoleen. **Yhteystiedot löytyvät talon ilmoitustaululta tai ulko-ovesta. Vikailmoituksen oman asunnon osalta voi nyt tehdä myös VTS:n kotisivujen kautta.**

<http://www.vts.fi/asukkaille/lomakkeet/>

Asumispalveluihin ja asuntoihin liittyvät kysymykset VTS-kotien palvelukeskukseen

Esim. autopaikat, asuntoremontit, Pisteet Kotiin ja muut kysymykset
Sähköposti: palvelukeskus@vts.fi
Puhelin: 0201 277 277
Käyntiosoite: Puutarhakuu 8 A, 33210 Tampere

Vuokrauspalvelu

Asunnonhaku, asunnonvaihdot, vuokrasopimukset ja irtisanomiset.
Asuntojen muuttokorjaukset.
Sähköposti: vuokrauspalvelu@vts.fi
Käyntiosoite: Asuntopalvelutalon katutaso, Puutarhakuu 8
Puhelin 0201 277 200
Puhelinajat: ma 9.30-15.45, ti-to 9.30-15.00, pe 9.30-13.00
Palvelu avoinna: ma 9.30-17.00, ti-to 9.30-15.00, pe 9.30-13.00

Vuokravalvonta ja perintä

Käyntiosoite: Puutarhakuu 8 A, 2. kerros
Vuokravalvonta, puhelin: 0201 277 208
Puhelinajat: ma-to 12.00 – 15.00, pe 9.00 – 11.00
Sähköposti: vuokravalvonta@vts.fi
Perintä, puhelin: 0201 277 511 (katso tarkemmat tiedot sivulta 2)

Asukasisännöitsijät

Kiinteistön asumisviihtyvyyteen liittyvät kysymykset, kuten porrashuoneet, yhteiset tilat ymv. asiat sekä asumishäiriöt ja asukasdemokratia.
Sähköposti: asukastoimikunnat@vts.fi
Puhelin: 0201 277 511 / asukasisännöitsijä
Käyntiosoite: Puutarhakuu 8 A, 2. kerros.
Asukasisännöitsijöiden työ on liikkuvaa, joten tapaamiset kannattaa sopia ennakoon.

VTS-kotien puhelinvaihde

Puhelin: 0201 277 511 • Faksi: 0201 277 255
Avoinna: ma-pe klo 8.00-15.45.